

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 Din, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

„Delo vlade vodi v finančno katastrofo!“

Senzacionalna obtožba davidovičevskega voditelja dr. Šećerova proti Vukičevićevemu in Koroščevemu režimu

Podpredsednik finančnega odbora dr. Slavko Šećerov je podal demisijo z utemeljitvijo, da ne more dalje nositi odgovornosti za katastrofalno gospodarsko politiko sedanjega režima. — Sedanjí in prejšnji vladi očita kršitev ustave in zakonov ter popolno gospodarsko nesposobnost.

— Beograd, 11. avgusta. Spor, ki je nastal včeraj v finančnem odboru radi izvolitve novega predsednika, je zavzel danes še mnogo resnejšo obliko, kakor so pričakovali v vladnih krogih. Dosedanji poslednji podpredsednik finančnega odbora dr. Slavko Šećerov je v znak protesta podal ostavko na svoje mesto in je v motivaciji tako ostro napadel vladno in skritiziral vladno gospodarsko in finančno politiko, da je zavladalo v vladnih krogih ogromno razburjenje. Razburjenje je tem večje, ker je dr. Šećerov na glasu kot eden najboljših finančnih strokovnjakov sedanje vladne večine in ker kot podpredsednik finančnega odbora pač najbolj pozna pravo stanje državnih financ in državnega gospodarstva, kakor tudi politiko vlade.

Na današnji dopoldanski seji finančnega odbora je predsednik Ilija Mihajlović pred prehodom na dnevni red sporočil, da je dr. Šećerov podal ostavko kot podpredsednik odbora ter prečital motivacijo, v kateri naglašala dr. Šećerov med drugim:

„Podajam ostavko, ker ne morem več nositi odgovornosti za delo finančnega odbora. Četudi je vsakemu količnik resnemu in treznemu opazovalcu jasno, da finančni položaj države ni dober, da proračun ni uravnotežen, vseh dolgov niso urejeni, da je državno gospodarstvo nerentabilno, da nimamo sredstev za večje investicije, vlada vendar ni pokazala nobene resnosti, da podvzame nujno potrebne korake za izboljšanje sedanjega obupnega stanja. Finančni minister je imel in še ima pooblastila, ki grejo daleko preko ustavnih določb, toda storil ni ničesar. Niti proračun ni takšen, kakor bi moral biti. Vdrak je bil že izvoljen državni odbor za štednjo, a do danes se še ni niti sestel. Toliko se je govo-

nilo in sklepalo o raznih reformah, a do danes ni izvršenega še ničesar. Vse je ostalo pri starem. Za ureditev finančnega stanja države se sploh ni ničesar ukrenilo. Pač pa dela vlada izdatke preko proračuna in zahteva od finančnega odbora, da ji naknadno vse to odobri. Sedemodstno dolarsko posojilo se uporablja proti svoječasnim striktnim sklepom brez vsake kontrole. Proračuna vlada ne izvaja tako, kakor določa zakon. Vse to je le dokaz, da je finančni odbor izgubil svoj pravi pomen in da je samo še za parado. Pod takimi razmerami finančni odbor, tudi če bi hotel, ne more izvršiti svoje dolžnosti. Ker ne morem prevzeti odgovornosti za tako delo, ki vodi v finančno katastrofo, podajam ostavko na svoje mesto kot podpredsednik tega odbora.“

Zemljoradnik Tujanjanin je v ostrih besedah podkrepil motivacijo dr. Šećerova in naglasil, da demokracija sicer pozna, a vendar priznava, da je imela prav opozicija, ki je vedno opozarjala na katastrofalno politiko vlade in na brezupno finančno stanje države. Sedaj, ko priznava to na tako izrazit način celo vodilni član vladne večine, vlada vendarle ne bo mogla iti preko tega.

Poslanec Šećerov je nato še ustmeno utemeljil svoj korak in naglasil, da bo kot član finančnega odbora iz opozicije kritiziral delo vlade. Treba je samo pomisliti, je dejal dr. Šećerov, kako bi bili izgledali mi, če bi prišlo do sestave nevturalne vlade, ki bi našla tako zapuščeno. Za tako delo ne more noben resen človek nositi odgovornosti.

Novo izvoljeni predsednik finančnega odbora Ilija Mihajlović je skušal zavrniti trditve posl. Šećerova, češ da ni tako strašno, kakor slika in da bo kot predsed-

nik finančnega odbora gledal na to, da se napake, ki so se zagrešile, popravijo.

Radikal Tešman Nikolić je hudo zameril posl. Šećerovu njegov odločen nastop, poudarjajoč, da mora to še bolj omajati zaupanje v našo državo. Branec finančnega ministra in vlado je končno izrazil sum, da se za ostavko dr. Šećerova skriva nekaj drugega in da se demokracija pravilno na to, da preidejo v opozicijo.

Posl. dr. Šećerov je predgovornika zelo ostro zavrnil in se skliceval na zapisnike finančnega odbora, ki dokazujejo, da vlada ni upoštevala odborovih sklepov in da je šla skoro vedno preko finančnega odbora. Med demokracijo in kleroradikalno večino je nastalo ostro prekanje, končno pa so začeli radikali nagovarjati posl. Šećerova, naj umakne svojo ostavko. Če tudi je večina v finančnem odboru sklenila, da njegove ostavke ne sprejme, je dr. Šećerov vstrajal na tem, da odloži svoje predsedniško mesto. Seja je bila nato zaključena.

V političnih krogih je izzval ta nastop dr. Šećerova ne samo veliko senzacijo, marveč v vladnih krogih tudi pravo konsternacijo. Razširjene so najrazličnejše verzije in radikali vidijo v tem nastopu samo demokratski manevar, ki stremi k razbitju četverne koalicije. Z obnovo demokratske zajednice se čutijo demokraciji zopet ojačene in računajoč z dogodki, ki lahko sledijo po smrti Stepana Radića, se pripravljajo, da izkoristijo ugoden trenutek in pristisnejo radikale in njihove klerikalne zavetnike ob zid. Dr. Korošec je imel povodom tega incidenta v finančnem odboru dolgotrajno konferenco z Veljo Vukičevićem in nekaterimi drugimi političnimi prvaki.

Zakrakali so črni gavran...

Ubili so Stepana Radića telesno, niso pa ubili njegovega duha, ki še vedno kliče po pravici in zadoščenju za nedolžno prelito kri...

Tisoči in tisoči bodo jutri spremljali v Zagrebu velikega voditelja hrvatskega naroda na njegovi zadnji poti k tovarišema Pavlu Radiću in dr. Gjuru Basaričku, ki sta istotako padla kot žrtvi zločinskih rok v Narodni skupščini v borbi za pravico, svobodo in poštenje.

Tisoči in tisoči bodo spremljali mučenika na njegovi poslednji poti: manjkalni bodo samo predstavniki okrvavljenega režima, ki so zakrivali njegovo prezgodnjo smrt ne samo zato, ker je iz njihove srede vstal Puniša Račić, temveč tudi zato, ker po strašnem dogodku 20. junija v Narodni skupščini, ki je kulturnemu svetu dokazal upravičenost boja Kmetko-demokratske koalicije, niso hoteli izpolniti niti njenih na skrajnem zahtev v korist celokupnega naroda naše države. KDK je odklonila njihovo spremstvo in njihove kirokodske solze...

Kako prav je imela v tem svojem sklepu, je pač najboljši dokaz pisanje režimskega časopisa, zlasti pa glasil ministrskega predsednika in ministra policije dr. Korošca.

Se ni pokopani pokojni St. Radić, že proglašajo isti ljudje, ki so te dni v prvem presenečenju nad smrtjo Stepana Radića še pisali o njegovi požrtvovalnosti in njegovem nesebičnem delu za narod, da bo Radićeva dedščina razpadla, kakor napoveduje današnji «Slovenec». Klerikalni črni gavran je zakrakal in pokazal svojo prikrito željo...

Pokazal je svojo pravo miselnost, ki jo je dr. Koroščevo glasilo mariborski «Slovenski gospodar» dokumentiral dan po smrti Stepana Radića 9. t. m., ko je zapisal: «To, kar pa zdi Hrvatij uzgajajo, pa že ni več red, to je pravi škandal». Svojo pravo miselnost je pokazal tudi klerikalni «Domoljub», pod katerim sta podpisana dva duhovnika in ki je na dan Radićeve smrti 3. t. m. zapisal, da pomeni molitev za ozdravljenje Stepana Radića izzivanje Boga in da se hoče ž njim izsiliti kazni božja nad Radićem...

In spričo takega manifestiranja svojih hijenskih čustev se klerikalni pobesneli derviši še zgražajo, ker je vodstvo KDK odklonilo vse izraze sočutja, ki so prišli iz Beograda od vlade, ki ji načeljuje dr. Korošec, in od parlamentarnih skupin, ki sodelujejo v okrvavljeni Narodni skupščini in med katerimi je tudi klerikalni poslanski klub, ki štiti po svojih zastopnikih navedeno pisavo klerikalnega tiska in čegar član je pred umorom 20. junija v Narodni skupščini podpisal predlog morilca Puniše Račića, naj se Stepan Radić proglasi kot slabomnen ter izključi iz parlamenta.

«Kdor pozna mišljenja Hrvatov, mu je takoj jasno, da bo Radićeva dedščina propadla», piše današnji «Slovenec», dočim na drugi strani hujšajo klerikalni listi proti Pribeževiću, bolnemu dr. Žerjavu in Ivanu Puclju. Premalo poznajo Hrvate in prehitro so odkrili zastopniki sedanjega okrvavljenega režima svoje načrte, da bi jih vsa poštena javnost ne izpregledala. Ti načrti, po katerih naj bi se z intrigami izzval razdor v KDK so se ponesečili že tedaj, ko je Stepan Radić še ležal v beograjski bolnici. Danes pa so še bolj pokopani, ko je zločin režimovca položil Radića na mrtvaški oder.

In mislimo, da ni bilo mogoče boli izraziti in primerno manifestirati za obstoj duhovne dedščine Stepana Radića, kakor s tem, da je predsedstvo HSS predložilo sožalje brzojavke dr. Korošca in njegove vlade ter radikal-skega, demokratskega, klerikalnega in muslimanskega kluba poslovnemu odboru KDK s predlogom, naj se sprejem teh izrazov sožalja odkloni. Premalo poznajo sedanji režimovci Hrvat!

Ubili so sicer Stepana Radića telesno, niso pa ubili njegovega duha, ki še vedno kliče po pravici, po poštenju, ravnopravnosti vseh državljanov ter po zadoščenju za nedolžno prelito kri! Desećitišči bodo jutri v Zagrebu molče, zato pa tem boli vidno manife-

stirali, da ta duh živi bolj kakor kdaj prej...

Prikrite želje zastopnikov krvavega režima se ne bodo izpolnile. Smrt Stepana Radića ni ubila njegovega duha in idej, ki so privedle do osnovanja Kmetko-demokratske koalicije. Ni še izpolnjena zaobluba, ki je bila storjena ob ustvaritvi KDK, katere obstoj je danes še bolj upravičen in potreben. To je jasno, kakor je obenem tudi jasno, da pomenja mučenikova smrt Stepana Radića le skorajšnja smrt hegemonističnega režima, ne pa duha, ki vodi Kmetko-demokratsko koalicijo, na katere strani so simpatije vsega kulturnega sveta v Evropi. Kakor se je najbolje pokazalo ravno te dni ob Radićevem odhodu.

Želje klerikalnih gavranov, ki so krakali ob smrtni postelji Stepana Radića in ki krakajo sedaj po njegovi smrti, bodo ostale samo skromne želje. Roka Stepana Radića je še ob pravem času zapisala nad rimi z velikimi črkami: Mene, tekel, ufarsin!

Žalna seja zagrebskega občinskega sveta

— Zagreb, 11. avgusta. Zagrebski občinski svet je imel danes popoldne svečano žalno sejo za pokojnim Stepanom Radićem, ki je bil dolgotrajni član zagrebskega mestnega zastopstva. Podžupan Majer je v daljšem govoru orisal velike zasluge pokojnika, nakar je bila sprejeta resolucija, v kateri se ostro obsoja sedanji hegemonistični režim in se poziva narod k slogi za doseg onih velikih ciljev, radi katerih je moral dati Stepan Radić svoje življenje.

Po tej svečani seji se je vršila še kratka redna seja, na kateri so bili odobreni vsi sklepi glede kritja stroškov za pogreb in glede sodelovanja pri sprevodu.

Danes se je vrnil v Zagreb tudi župan arh. Heinzl, ki bo imel jutri govor v imenu zagrebske občine.

Romunska kraljica zapušča Bled

Beograd, 10. avgusta. Romunska kraljica Maria in princesa Elena odpuščata v nedeljo z Bleda v Bukarešto.

Nad 100.000 ljudi ob Radićevi krsti

Pretresujoči prizori pred in v Seljačkom domu — Dolge kolone seljakov na potu v Zagreb — Zadnje priprave za pogreb

— Zagreb, 11. avgusta. Danes je že tretji dan, odkar je Stepan Radić, predsednik KDK in veliki učitelj in prosvetitelj kmečkega naroda, za vedno zatisnil svoje oči, odkar je vso državo pretresla vest o njegovi nenadni smrti. Tretji dan neizmerno boli naroda, ki se zaveda, kaj je izgubil. Tretji dan, od kar leži mrtvo telo Stepana Radića v Zagrebu, truplo moža, ki je padel kot mučenik v borbi za pravice in koristi svojega naroda.

Pred črno odetim Seljačkim domom se gnete nepregledna množica. In od vsch strani prihajajo vedno novi: črnooblečena gospoda, dame zagrncene v pajčolane, delavci v zakrpanih suknjah, kmetje v pisanih narodnih nošah, kmetice, kakor so prišle na trg, bosonogi zidarji, ki so za eno uro odložili zidarsko orodje, starčki, sključeni se opiraje na palice. Vsi, vsi hočejo še enkrat pogledati v obraz mrtvemu Stepanu Radiću, ki so ga v življenju tolikokrat videli v svoji sredi kot učitelja, bodritelja in voditelja. Na vseh obrazih je čitati globoko žalost in marsikatera roka briše oči, kakor da ga slepi solnce, marsikatera žena pritaja no plaka v zmečkano ruto. Potrpežljivo in nemo čakajo, da pride tudi nje vrsta, da se morejo posloviti od svojega »predsednika«.

Pred Seljačkim domom Sokoli ob črno preoblečenem portalu uvrščajo množico v dolgo nepregledno procesijo. Poleg elegantne dame stopa bosonoga starka, akademik stoji poleg delavca, kmet se pridruži meščanu. Vse je pripeljala semkaj ista žalost in ista želja, da izkažejo mrtvemu voditelju zadnjo čast. In to jih drži vse.

Neprestano prihajajo in odhajajo. Stopajo v Seljački dom in žalostno gledajo na visoki oder, kjer leži v svitu sveč mrtvi voditelj kmečkega naroda, sklanjajo se, poklekajo, pomolijo in odhajajo žalostni in zamišljeni. Ni ga med njimi, ki ne bi rosih oči odhajal iz Seljačkega doma. Ljudje plakajo in se tega prav nič ne sramujejo. Plakajo, ker se zavedajo, kaj so izgubili. Zato izgleda Zagreb kakor ena sama hiša žalosti, kakor da je smrt vzela najdražje vsaki posebni rodbini.

Od ranega jutra do pozne noči korakajo tisoči mimo krste. Mrtva straža čuva. Sveče gore. Zidovje je zastrino v črno. Okrog odra cvetje, venci, zelenje. A na odru on, od katerega se pobožno poslavljajo in molijo za pokoj njegove vzvišene duše. V nobeni naši cerkvi ni videti tolike pobožnosti, pred nobenim mrtvecem se narod ni tako globoko zavedal veličanstva smrti, kakor pred odrom, na katerem počiva Stepan Radić. Nikdar ni bilo tako globokega razumevanja, koliko znači izguba enega samega življenja. Tisoči gredo danes mimo Stepana Radića, kakor so v njegovem življenju prihajali k njemu. Prihajajo in odhajajo pobožno šepetajoč: Mir in pokoj njegovi izmučeni duši, večna mu slava!

Do danes popoldne je defiliralo pred krsto nad 100.000 ljudi

Z današnjimi jutranjimi vlaki je prišlo v Zagreb tudi mnogo Slovencev, da se poklonijo mrtvemu velikemu bratskega hrvatskega naroda. Delavstvo, ki gre na delo, se ustavlja pred Seljačkim domom in pobožno stopa pred oder, da še enkrat pogleda v obraz onemu, ki je imel zanj vedno razumevanje in tolažilno besedo. Povprečno stopa vsako minuto mimo mrtvaškega odra 120-130 oseb. Množico, ki se je od včeraj jutraj do danes popoldne poslovila od Stepana Radića, cenijo na preko 100 tisoč ljudi.

Iz gornje Dalmacije, iz Like in drugih oddaljenih krajev so na potu dolge kolone seljakov, ki so se deloma kar peš podali na pot, čim so prejeli vest o smrti Stepana Radića, da še pravčasno prispe v Zagreb in mu izkažejo svojo zadnjo čast in zahvalo. Računa se, da bo na jutrišnjem pogrebu zbrano v Zagrebu 400.000 do 500.000 ljudi.

Število pismenih in brzojav, sožalnih izrazov narašča od ure do ure. Prihajajo iz vseh koncev sveta, iz vseh držav, iz vseh pokrajin naše države. Vodilni politiki in državniki, priprosti kmetje in delavci, vsi izražajo svoje

sočustvovanje rodbini Stepana Radića in KDK.

Prihod prvih deputacij
Ze danes jutraj so pričele prihajati tako iz notranjosti države kakor iz inozemstva številne deputacije, da se udeležijo pogreba. Delegacija češkoslovaškega parlamenta prispe danes popoldne pod vodstvom poslanca dr. Uhliřa. Tudi češkoslovaška agrarna stranka in narodna demokratska stranka pošljeta svoje deputacije.

Neprestano prihajajo v Zagreb nove množice

Zagreb, 11. avgusta. V Zagreb so že danes dospеле ogromne množice seljakov, ki so od blizu in daleč prihajali večinoma peš, da izkažejo zadnjo čast svojemu velikemu učitelju in voditelju. Po poročilih iz province pa so na potu še cele kolone iz oddaljenjših pokrajin. Vsi vlaki, ki prihajajo v Zagreb, so nabit polni. Tekom nočnejše noči bodo vozili na vseh progah posebni vlaki, ker se računa, da bo tekom jutrišnjega dne prispelo v Zagreb še najmanj okrog 200.000 ljudi. Pred Seljačkim domom je noč in dan zbrana ogromna množica, tako da izgleda, kakor da izvira iz zemlje. Ni ji videti ne konca ne kraja. Povsod vlada vzoren red in mir. Dostop v Seljački dom k mrtvaškemu odru bo dovoljen še vso noč do 7. ure jutraj, na kar bo Seljački dom za občinstvo zaprt in bodo imeli dostop samo narodni poslanci in pokojnikov sorodniki. Pogreb bo pričel točno ob 10.

Seja Narodne skupščine Zemljoradniki so opustili obstrukcijo

— Beograd, 11. avgusta. Radi obstrukcije zemljoradnikov v Narodni skupščini je prišla vlada v nemalo zadrego, ker se je tako proti njeni volji zasedanje Narodne skupščine zavleklo. Na dnevnem redu je še cela vrsta zakonskih predlogov, ki bi jih vlada rada spravila pod streho, da bi v slučaju volitev vladne stranke ne prišle pred volilce praznihi rok. Razen tega hoče vlada ratificirati netunuske konvencije. Zato je vlada danes stopila v stike z zemljoradniki, da bi opustili nadaljno obstrukcijo in omogočili čimprejšnjo rešitev skupščinskega delovnega programa. Tekom dopoldneva so se vršile dolgotrajne konference najprej med dr. Korošcem in Joco Jovanovićem. Zemljoradniki so zahtevali, da se se v tem zasedanju sprejmejo zakoni o agrarnih vprašanjih v Dalmaciji in v Bosni, za kar je treba kredita 605 milij. Din, nadalje se izvedejo občinske volitve v Bosni in Hercegovini, ukinejo policijski patenti 1903. in 1906. in da se takoj reši vprašanje razdolžitve kmetov. Če tudi je finančni minister na včerajšnji seji ministrskega sveta izjavil, da so državne blagajne prazne in da nima denarja za ureditev agrarnih odnosov, je se danes po teh konferencah zatrdjevalo, da je bil dosežen popoln sporazum.

Radi teh pogajanj se je seja Narodne skupščine zavlekla, da je pričela šele ob 11.45. Skupščina je takoj prešla na dnevni red in nadaljevala debato o vladni deklaraciji. Govorili so Nemeš Moser, zemljoradnik Branešević in zemljoradnik Vujić, na kar je bila debata zaključena in je vladna večina sprejela prost prehod na dnevni red in s tem izrekla zaupnico Koroščevi vladi.

Druga točka dnevnega reda je bila ratifikacija bermske prometne konvencije. Ob 13.45 govori prometni minister. Po ratifikaciji tej konvenciji bo Narodna skupščina sklepala še o izročitvi Puniše Račića, na kar bo današnja seja zaključena.

Borzna poročila LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.84, Berlin 13.5675, Dunaj 8.023, London 276.4, Newyork 56.93, Pariz 222.47, Praga 168.7, Trst 297.6.

Zagrebska borza danes ni poslovala.

INOZEMSKE BORZE.

Curib, 11. avgusta. Zagreb 9.13, Dunaj 73.30, Berlin 123.75, Milan 27.17, London 25.22, Pariz 20.30, Praga 15.39, Newyork 519.50, Budimpešta 90.45.

St. Radić o svojem delu za kmetijski narod

Avtobiografija St. Radića. — Kako je prišlo do osnivanja Hrvatske seljaške stranke. — St. Radić med svetovno vojno.

Ko je St. Radić predsedal večmesečni zapor zaradi seljaške madžarske zastave, je potoval drugič v Rusijo, s čemer nadaljuje svojo avtobiografijo, ki jo je objavil pred dvema letoma v svoji »Božnici«.

PRICETEK SVETOVNE VOJNE. HRVATSKI SELJAŠKI NAROD PROTI VOJNI.

Pozno jeseni 1913 so bile saborske volitve pod komisarjem Cuvajem, pri katerih so se vse gosposke stranke združile proti seljaški stranki, ki je dobila samo tri mandate, čeprav je zbrala okoli 17.000 glasov. Kakih deset mandatov, je izgubila samo z dvajsetimi glasovi, tako v Vel. Gorici, kjer je propadel dr. A. Radić. Saborski večini ni bilo to dovolj, temveč je mojo volitev v Ludbregu dvakrat proglasila za neveljavno, češ, da nisem imel pasivne volilne pravice, ker nisem prejel kazni zaradi Sokolovićeve afere, čeprav sem sedel zaradi te zadeve skoro leto dni in bil obsojen na 3 mesece ječe. Vsakokrat sem bil izvoljen in sicer prvič v aprilu 1914, drugič pa 28. junija, torej prav na dan sarajevskega atentata. Komaj je bil razglašen izid moje izvolitve, ko je v Ludbregu dospela brzoljavka o tem atentatu. Jaz sem atentat po svojem prepričanju takoj obsodil pred narodom, pa narod ga je še ostreje obsodil. Toda narod je takoj prišel govoriti, da zaradi Franca Ferdinanda in njegove soproge, torej zaradi dveh oseb, ni prav, dati morda pobiti na tisoče in milijone ljudi. Tu sem prvič povsem jasno videl, kako je v velikih stvareh mišljenje prosvetljenega in delovnega naroda globlje in širše od mišljenja največjih razumnikov.

Ko je vojna že začela, sem dobival od vseh strani iz Srbije od naših vojakov poročila, kako bivši madžarski biriči požigajo po Srbiji, ker nimajo pojma, kako težko se ustvarja dom in s kolikim trudom se pride do snopov žita. Dobival sem tudi od žena in deklet miloljubne pesmi, ki sem jih takoj prišel objavljati v »Domu«. Zato me je vojno poveljstvo opozorilo, da bo dalo »Domu« ustavit. Odšel sem na zagrebško vojno poveljstvo in sem tu obrazložil, da je vojna kakor prehodna mrzlica, da je z ozirom na naloge, ki jih ima država izpolnjevati, vojna vsekakor izjema, mir pa normalno stanje. Zato moramo biti srečni, ker je naš narod v zaledju tako kulturne, da v svoji duši želi mir, kar ne bo škodovalo vojskovanju samemu, kolikor je potrebno, ker znajo vojaki vršiti svojo dolžnost, v čemer so Hrvati povsem na svojem mestu. Kljub temu so me klicali pozneje še dvakrat in zahtevali od mene, naj vsaj ne priobčim pesmi pod naslovom »Mirovnice«, in naj jih ne tiskam na prvi, ampak na zadnji strani. Tokrat sem bil pred nekim zelo inteligentnim častnikom, ki sem ga, mislim, prepoznal, da je bila največja pogreška ravno z vojaškega stališča, ako bi ustavili »Dom« zaradi miloljubnih pesmi. In potem me niso več klicali zaradi te stvari. Zato pa sem bil nenadoma pozvan na vojaški pregled in proglašen za sposobnega kljub svoji neobičajni kratkovidnosti. S težko muko sem dosegel ponovni pregled, ki sta ga seveda izvršila neki madžarski in neki nemški zdravnik. K sreči sta bila oba poštenjaka ter sta mi dala izpričevalo, da ne morem sam niti po ulici hoditi, še manj pa služiti v vojski.

V marcu l. 1918 mi je prinesel Dubrovčan Rudolf Giumio, sedanjí urednik »Slobodne Tribune«, poziv predsednika češke agrarne stranke Švehle, naj brezpozorno pridem v Prago, ker gre za usodo vseh slovanskih narodov v monarhiji. Pozivu sem se odzval ter sem med potjo posetil bolgarsko poslanstvo na Dunaju, kjer sem brez ovinkov izjavil, da od nas na Hrvatskem skoro nihče ni za monarhijo, niti za dinastijo Habsburžanov in da zato Hrvati prosimo in zaklinjamo Bolgarsko, naj zapusti centralne države, skrajša vojno in pospeši zedinjenje avstroogrških južnih Slovanov.

V Pragi sem 13. marca na zaupni konferenci, na kateri je bilo okoli 70 čeških prvakov vseh strank ter razen mene še trije Hrvati, en hrvatski Srb ter izmed Slovencev dr. Korošec, brez dlake na jeziku v poudarnem govoru razložil in dokazal, da je pri nas Hrvatih popolnoma propadla dunajska in peštanska politika, da je pri nas popolnoma izginila stara graničarska vera v Avstrijo, a tudi nove nade, da bi za nas Madžarska mogla biti boljša od Avstrije. Zato da smo pripravljeni z obema rokama sprejeti zedinjenje s Srbijo in Crno goro, seveda na podlagi popolne ravnopravnosti, bodisi v smislu tisočletne samostojnosti, bodisi, kar bi bilo še boljše, v duhu naše novoslovanske seljaške politike.

V nadaljnjem popisuje St. Radić dogodke, ki so nam še vsem v svežem spominu in ki so privedli do tega, da vidimo danes v velikem pokojniku vodjo vseh Hrvatov.

PRVE MOJE POLITIČNE KNJIZICE Z NACRTOM PROGRAMA SELJAŠKE POLITIKE.

Še v Zemumu sem napisal knjižico »Kako čemo iz našega zla u dobro«, v kateri je končano mojih 12 ali 14 točk, ki se morajo smatrati za jedro socialnega programa seljaške stranke. Ta knjižica je izšla v Sisku s tiskom Janka Dulaka in na moje stroške v 3000 izvodih. Komaj je bila razprodana, so jo zaplenili. Na jesen 1902 sem izdal knjižico pod naslovom »Naljša stranka in Hrvatskoj«, v kateri sem obdelal misel, da je ta naljša stranka hrvatsko seljaštvo, ki mu njegovo življenje in njegova narodna in državna zavest dajeta že izvršen program ter je sedaj samo treba izvesti organizacijo seljaštva, da

se s pravo narodno močjo ta program oživotvori. Tudi ta druga knjižica je bila zaplenjena, toda k sreči šele tedaj, ko sem skoro že vse izvođe razprodal oz. razposlal. To knjižico je tiskala Dionička tiskarna ter sem jo izdal na svoje stroške v 2000 izvodih.

Jeseni l. 1902 sem prišel izdajati mesečnik v slovensko - demokratskem duhu pod naslovom »Hrvatska misao«, ki je eno leto, še l. 1897 izhajala v Pragi v istem slovanskem in seljaškem duhu. »Hrvatska misao« je imela pridobiti našo šolano gospodo za seljaško politiko.

MOJE TRPLJENJE ZARADI OBRAMBE ZAGREBSKIH SRBOV IN OSTREGA POBJANJA MADŽARIZACIJE.

Nne 1. 2. in 3. septembra leta 1902 so bile v Zagrebu burne protisrbske demonstracije, izzbrane s člankom v zagrebškem dnevniku »Srbobranu«, pretiskanim iz beogradskega »Srpskega književnega glasnika« pod naslovom »Rat do istrage« (do uničenja). Stanovale sem na Prilazu št. 15, poleg mene pa je bila trgovina Srba Popovića ter sem na svoje oči gledal iz prvega nadstropja, kako razbijajo to trgovino in uničujejo vse imetje. Drugega dne tega razbijanja, 2. septembra, sem na pobudo svoje žene stopil pred narod ter imel kratek govor, rekoč, da nas naši Srbi res s svojim kljubovanjem in madžarizmom mnogo ovirajo, da pa so naši bratje in da za to ni človeško, niti politično modro tako postopati proti njim. Nasprotno Madžari, s katerimi imamo državnopravno pogodbo, po kateri ima v Hrvatski vladati samo hrvatski jezik in viseti samo hrvatska zastava, kršijo to pogodbo ter hočejo iz nas Hrvatov napraviti svoje sužnje. Ako hoče torej narod protestirati proti nezakonitosti in nasilju, ima dosti prilike n. pr. na državnem kolodvoru, ker so sami protizakoniti madžarski napisi. »Vi, kolikor vas je, morete igrati odstraniti vse one protizakonite napise, vreči jih v zabojo ter jih poslati v Budimpešto Košutu in Tiszi, da si jih obesa na nos.«

V prvem hipu so hoteli ljudje navaliti name, pa so nekateri mladenki začeli klicati: »Dajte mu mir, to je oni Radić, ki je pred šestimi leti zažgal madžarsko zastavo. Prav govori, pustimo Vlahe na miru, pa poidimo na kolodvor, da odstranimo madžarske napise!« Ko je množica krenila proti vseučilišnemu trgu, sta bila tu že policija in orožništvo in jaz sem bil seveda aretiran. Zaradi svojega govora sem bil obsojen na šest mesecev temnice po enomesečni preiskavi, v kateri je policija skušala s pritiskom in denarjem izsiliti proti meni dokaze, da sem hotel razrušiti državni kolodvor.

Se v času preiskave je pričela policija vznemirjati mojo ženo in otroke, češ da niso pristojni v Zagreb. K sreči smo imeli takrat 1000 kron in sicer 600 K od Matice Hrvatske za moje delo »Djevojački svet« in 600 K od omenjenega češkega društva »Svatobor« v Pragi ter je mogla moja žena v Zagrebu pogoditi se za neko prilično hišo v Medjašnji ulici, zaarati jo in s pomočjo dobrih prijateljev bodisi tudi na dolg kupiti ter jo prepisati nase.

OSNOVANJE HSS POD MOJIM PREDSEDSTVOM.

V tem času sem pričel živahno delati na velikem delu, ki je v kratkem tudi izšlo v založbe Matice Hrvatske pod naslovom »Moderna kolonizacija i Slaveni«. To delo mi je med mojim tovaršiški še bolj povečalo ugled ter sem bil dne 5. decembra leta 1904 v začasnem odboru za osnivanje seljaške stranke izvoljen za predsednika in se je ta izvolitev vedno pozneje ponavljala, običajno vsako leto in sicer vedno soglasno.

Dne 22. decembra leta 1904 se je vršila seja začasnega glavnega odbora za osnivanje seljaške stranke in tu je bil ustvarjen program in tolmach k njemu. Program brez tolmacha je izšel dne 31. decembra 1904 v tedniku »Hrvatski narod« in sredi januarja 1905 sta izšla v posebni brošuri program in tolmach, ki sta bila tiskana v 10.000 izvodih.

Sedaj sem se bavil obenem z organizacijo seljaške stranke ter s pisanjem znanstvenih del, ki jih je izdajala Matica Hrvatska in sicer leta 1906 »Savremena Evropa«, leta 1908 »Financijska znanost«, zatem »Češki narod na početku 20. stoljeća« ter veliko delo »Savremena ustavnost i temelji državnoga uređenja zapadnih naroda«. To delo sem izdal leta 1910 na svoje stroške.

Že leta 1901 in 1902 sem izdal del svojih spominov iz zaporov v dveh zvezkih. Prvi zvezek je bil zaplenjen v celoti, drugi pa na 20 mestih ter mi je s posebno sodno razpravo uspelo izprošati sklep sodišča, da se na ta mesta postavijo strani iz nezaplenjenih mest. Oba zvezka sta bila tiskana v 2000 izvodih in sta bila razprodana največ med tedanjem mlajšo inteligenco.

Zaradi velikega posla z organizacijo seljaške stranke in z urejevanjem njenega glasila »Dom« sem prenehal dopisovati v češke, ruske in francoske liste ter sem se leta 1901 in 1908 del časa mudil v Pragi. Zatem je prišel drugi slovanski kongres v Pragi in moje tretje potovanje v Rusijo.

HRVATSKA SELJAŠKA STRANKA IN BAN TOMAŠIĆ.

V tem času se je pomirila hrvatsko - srbska koalicijska v Budimpešti in ban je postal vseučiliški profesor dr. Tomašić, ki se je silno zanimal za seljaški program in sicer ne tako, kakor je napisan, temveč kakor ga danes v praksi izvajamo.

Med tem je prišlo do razširjenja volilne pravice in sicer največ po zaslugi bana Tomašića, ki je dne 28. maja 1910 sam naravnost odnesel dotični zakonski predlog ce-

sarju in kralju Francu Jožetu v Budimpešto na potrditev, ne da bi se prej prijavil pri ministrskem predsedniku Khuenu Hedervarju, dokler ni imel sankcije za volilni zakon.

Po tem volilnem zakonu je število volilcev naraslo od 48.000 na več kot 200.000 ter je v jeseni leta 1910 pri prvih saborskih volitvah po tem novem volilnem zakonu tudi seljaška stranka dobila 16.000 glasov in 9 zastopnikov, med njimi 5 seljakov od pluga do motike. To moč je uporabila, da je Tomašić v kraljev reskript sprejel nekatere programatske zahteve seljaške stranke ter se je zdelo, da bo seljaška stranka mogla s hrvatsko srbsko koalicio podpirati Tomašića. Toda denunciacije evdano - reakcionarnih in klerikalnih krogov v Pešti in na Dunaju niso prenehale in so zapletle v svojo mrežo tudi Tomašića, češ, da je ba je tak kakor Radić, če ne še slabši od njega. Da bi se rešil teh očitkov, se je odločil Tomašić, da me zapre, čeprav ni bil sator razpuščen. Poizkusu aretacije v svoji hiši v Medjašnji ulici sem se uprl, češ da se bom pokoril samo močnim oboroženim silam. Da bi me bilo pohujšanja, je šef policije dr. Sporić odnehal od aretacije, toda zato sem imel biti aretiran, čim bi bil sator razpuščen. Uspelo pa mi je odstraniti se za šest tednov, kolikor časa so trajale volitve, in čim so službene »Narodne novine« objavile, da sem v Ludbregu izvoljen, sem prišel povsem svobodno na ulico ter se vrnil domov iz svojega skrivališča.

OSNOVANJE SLAVENSKE KNJIZARE.

V tem času sem osnoval s svojo ženo Slavensko knjižaro, ki obstoji še danes kot last moje žene. Potrebni denar 5000 kron mi je posodil na vknjižbo neki češki prijatelj Fran Sodomka, ki je v tem času prišel v Zagreb. Nastanil se je v moji soseski ter mi svetoval, naj knjige ne samo pišem, temveč tudi prodajam, ker se od knjižarske trgovine more živeti bolje kakor od vsega književnega dela. Komaj pa smo v novembru 1911 pričeli urejati knjižarno in papirno trgovino, je Tomašićev naslednik komisar Cuvaj razpustil sator z enostavnim oglasom v »Narodnih novinah« ter je policija prišla še z mokrno številko »Uradnega lista« v mojo knjižarno in me odvela s silo v zapor in kmalu nato v zaporo sodišča v Osijek. Tam sem ostal do avgusta leta 1912, ko so me zopet odpravili v Zagreb, kjer sem moral prestati neko kazen, ki so jo med tem izsledili nekje v spisih, dočim me je sodišče do pravomočnosti razsodbe v takozvani Sokoličevi aferi izpustilo. (Predstojnik dr. Sokolić me je obtožil in na to obdobje je z njim prisegel par beležnikov, da sem proti njemu zakril javno nasilje.)

Tedaj je moja žena rodila četrtega otroka in sem z malo deco, 12letno Milico in 10letno Miro, kratkoviden kakor sem, vodil knjižarno nekaj časa, dokler se ni tega posla lotila zopet moja žena s toliko vztrajnostjo in toliko sposobnostjo in s pomočjo obeh malih hčerkic, da je nekako po enem letu knjižarna postala aktivna in se polagoma razvila v močvirje moje popolnoma svobodne eksistence.

MOJE DRUGO POTOVANJE V RUSIJO.

Dne 19. maja 1896 sem bil z močnim orožniškim spremstvom odvođen iz Bjelovara preko Čazme in Ivaničgrada v svojo domovinsko občino ter tu izročen kotarskemu predstojniku Badovincu, ki me je šele tedaj osvobodil. Naslednjega dne sta prišli na moje veliko začudenje iz Zagreba v kočiji dve odlični gospe v črni. Predstavili sta se mi kot tašča in žena dr. Rakoszya, tedanjega predsednika sodnega stola v Zagrebu, ki nas je tako strogo obsodil zaradi seljaške madžarske zastave. Obe gospe sta izjavili, da sta čuli, da nameravam oditi v Rusijo, da veda, da sem po nedolžnem preganjanju, ter sta mi izročili podporo 300 gld. za mojo pot. Od posebnega odbora za pomoč obsojenim dijakom sem dobil 100 gld. in v začetku junija l. 1896 sem bil že v Moskvi.

V Moskvi sem bival 5 mesecev in čakal, da je prišel tja tedanji ruski minister prosvete Bogoljov, ki sem ga osebno zaprosil, da bi bil sprejet na vseučilišče v Moskvi.

Bogoljov je v prvem hipu ostro izjavil, da zame ni vseučilišče, temveč Sibirija, ko pa me je poslušal do konca, mi je takoj napisal odlok, s katerim sem bil sprejet kot svobodni slušatelj s pravico polaganja državnih izpitov. Učni načrt pa je bil tedaj tak, da ni bilo vredno poslušati se te milosti.

NA POLITIČNI ŠOLI V PARIZU.

Iz zagrebškega vseučilišča sem bil izključen že l. 1893 zaradi one seljaške afere, ko sem protestiral proti zdravici grofu Khuenu.

K sreči sem v Moskvi zvedel, da obstoji v Parizu svobodna šola politične znanosti, osnovana l. 1871.

V Pariz sem odšel koncem januarja l. 1897, toda na politično šolo se nisem mogel vpisati vse do jeseni istega leta, ker je šolnina za en semester znašala 280 frankov, jaz pa sem prišel v Pariz s 57 franki.

Medtem sem se oženil, zapustil Pariz in šele po dolgih mukah in razočaranjih zbral 300 kron, seveda na memico, ter prišel začetkom februarja 1899 drugič v Pariz, tokrat z ženo. Temu se imam zahvaliti, da sem kljub skrajnemu pomanjkanju, pa tudi pravemu gladovanju v petih mesecih obdelal vso snov in razen tega napisal svojo razpravo za diplomu pod naslovom »Sodobna Hrvatska in južni Slovani«. Po dnevi sem bil na predavanjih, na večer sem kasno v noč narekoval to razpravo po francosko svoji ženi, ki je cele oddelke prepisovala in izdeležala po mojih beležkah.

Oceno dela je prevzel znani sloviti profesor Anatole Leroy-Beaulieu, ki ga je nekako v maju 1899 ocenil tako silajno, da je napisal, da je to ne samo originalno, nego tudi strogo znanstveno politično delo, kakršnega nima vsa francoska književnost.

Ta ocena je bila povod, da si je moje delo dalo iz rokopisa prepisati nekoliko francoskih prvakov, med njimi tudi tedanji predsednik francoske republike Pavel Deschanel. Nekateri izmed teh prvakov, ki so zvedeli za moje pomanjkanje, so mi dali zaradi tega prepisovanja nekakšno nagrado, a politična šola sama mi je na podlagi tega dela mojih ustnih in pismenih izpitov, podelila diplomu z naslovom »Laureat des sciences politiques«. Razen tega mi je podelila celo politično knjižnico najboljših francoskih del.

Zatem sem preživel leto dni dela v Pragi in poldrugo leto v Zemumu.

V Zemumu sem živel od l. 1900 do začetka 1901, ko sem se preselil v češko vas Končanico poleg Daruvarja na povabilo tamnjšnjega posestnika Josipa Krepelke, ki me je tudi v Parizu podpiral. Tu sem prebil nekaj mesecev v velikem pomanjkanju ter sem bil v času saborskih volitev, ki jih je razpisal grof Khuen jeseni 1901 — leto dni pred potekom saborske dobe, da bi iz-

nenadil opozicijo, kar mu je tudi uspelo — zapri samo zaradi tega, ker sem šel v nekatere velike podravse vasi ter kmalom svetoval, naj glasujejo za opozicijo. Madžaronov je bilo tedaj izvoljenih 77, opozicionalec pa samo 11. Izmed teh 11 zastopnikov je dr. Josip Frank z Milom Starčevićem stal ob strani kot »čista stranka prava«, ter mnogo ostreje pobijal ostalo opozicijo kakor vlada. Ostanek 9 zastopnikov, se je združil v »hrvatsko zedinjeno opozicijo« ter me na predlog dr. Derenčina izbral za svojega tajnika s 1000 K plače na leto in preselil sem se iz Končanice v Zagreb nekako sredi l. 1902, kjer sem od tedaj tudi ostal. Hrvatska zedinjena opozicija ni imela prav za prav nobene organizacije, niti politične niti finančne, ter je bilo meni poverjeno, da temu odporim. Poslal sem v Ameriko več tisoč pism, po Hrvatski pa sem pričel potovati od kraja do kraja in bi zaradi tega kmalu prišel v zapor.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Povožen cestni pometač. — Neizolirani gobavci v Sarajevu. — Težka nesreča v parni kopeli. — Prijeti tihotapci zlata.

V Sarajevu se je pripetila v sredo popoldne na eni najprometnejših ulic težka nesreča, katere žrtev je postal neki star cestni pometač. Kdo je nesrečo zakrivil, se še ni moglo ugotoviti, vendar bo uvedena uradna preiskava krivca kmalu ugotovila. Okrog 13. ure je pometač Vojvode Putnika cesto, ki veže kolodvor z mestom, 68-letni mestni pometač Jovo Šalipur. Nenadoma je za njegovim hrbtom privozil v smeri iz mesta proti mestni klavnici s precejšnjo brzino velik tovorni avtomobil, last mestne občine sarajevske. Šofer je še v zadostni oddaljenosti dal predpisane signale s hupo, toda pol leta jih je brzokone v globoki zamišljenosti preslišal. Šofer je do zadnjega upal, da se bo starček pravčasno umaknil, ko pa je uvidel, da se ne premakne z mesta, je avtomobil z vso silo zavrl. Toda bilo je že prepozno. Avtomobil je Šalipura podrl na tla in ga povozil. Nesrečni pometač je obležal na mestu nezavesten, močno krvaveč iz več ran, ki jih je zadobil po vsem telesu, zlasti pa na glavi. Takoj je bil z istim avtomobilom prepeljan v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili tudi še težje notranje poškodbe in so mu nudili potrebno pomoč. Nimajo pa dosti upanja, da bi starček okrevale.

Te dni so časopisi obširno pisali o velikem škandalu z gobavimi v Rumuniji, kjer so bili v državnem zavodu za gobave v neki veliki vasi Besarabije zbrani vsi gobavci in ni čuda, da se je bolezen širila. Šele ko je nekega dne pobegnilo 10 bolnikov, se je ministrstvo narodnega zdravja spomnilo na pritisk javnosti, da bi bilo treba gobave bolnike popolnoma izolirati od zdravega prebivalstva. Podoben slučaj so pred dnevi odkrili sarajevski časopisi v tamkajšnjih bolnici. Kraj paviliona državne bolnice »E« stoji prislonska lesena baraka, v kateri se nahajajo bolniki, ki ne bodo nikdar ozdraveli, ker so okuženi s strašno gobavo boleznijo (lepro). Večina teh ubogih človeških bitij se nahaja že v štadiju razpadanja. Ker je njihova baraka zelo majhna in tesna ter popolnoma neprimerna za te vrste bolnike, so gobavci prisiljeni, da se izprehajajo izven barake po stazah obširnega bolniškega vrta, kjer prihajajo v stik z ostalimi, lahko bolnimi in z zdravimi obiskovalci. Zato prinašajo listi javen poziv na naslov ministrstva narodnega zdravja, v katerem opozarjajo na pretečo nevarnost razširjenja strašne bolezni med zdravim prebivalstvom in zahtevajo v interesu narodnega zdravja čimprejšnjo izolacijo nesrečnih gobavcev v kakem oddaljenem kraju izven mesta. Že v Kristosovem času so morali prebivati gobavci daleč proč od človeških bivališč v puščavi in človek se z začudenjem vpraša, kako je kaj takega mogoče v prosvetljenem 20. stoletju sredi 60.000 glavne mesta. V vasi Trnovo blizu mesta stoji popolnoma na samem več zapuščenih poslopij stare vojašnice iz avstrijskih časov, kjer bi se nesrečne, počasi, toda sigurni smrti zapise gobavce dalo po primerni preureditvi prostorov nastaniti brez vsake nevarnosti za okolico.

V sredo popoldne se je pripetila v bačkem provincijalnem mestecu Starem Futogu večja nesreča, ki je mirnega življenja vajeno prebivalstvo močno razburila. V tamkajšnje parno kmetišče sta prišli popoldne mlada kmetica Ljubica Antonijević in njena prijateljica Marina Brankova, pri kateri je bila Ljubica že nekaj dni na obisku. Vzeli sta skupno kadno kopal v mali kabini in se v njej zaklenili. Nankrat so zaslišale kopalniške postrežnice iz kabine zamolkle ženske glasove in pretrgane bolesterne krike. Ko so s silo vlomile vrata, se jim je nudi grozen prizor. Na tleh sta v gosti pari ležali obe ženski, popolnoma goli in brez vsakega znaka življenja. Ko so ju prenesli na čisti zrak, je mogel poklicani mestni zdravnik ugotoviti pri Antonijevićevi le smrt, dočim je bila Brankova še živa. S pomočjo vztrajnega umetnega dihanja so jo kmalu spravili k zavesti, toda bila je že po prevozu v bolnico tako slaba, da ni mogla podati nobene izjave o nesrečnem dogodku. V četrtek si je kabino ogledala sodna komisija, nakar je bilo Ljubicino truplo obducirano. O pravem vzroku

nesreče uradna komisija še ni podala nikake izjave. Splošno domnevajo, da je bila kurilna cev pokvarjena in je skozi razpoklino v kabino uhajal v večji meri smrtonosen plin, ki se razvila pri gorenju premoga.

Pred nekaj dnevi sta prispela v Zagreb restavrator Josip Bauer in Feliks Tausch, oba rojena v Monakovem. Nastanila sta se v znanem hotelu »Lovački rog«, kjer sta se izkazala s popolnoma praviimi dokumenti. Nekega dne je odšel Bauer iz hotela z večjim zavrtikom pod pazduho in se napotil v »American Express Bar« v Kurečevji ulici. V paketu je nosil Bauer 3 in pol kg zlata, ki je obstajalo iz 30 m dolge veržice in iz velikega zlatega obroča, ki je imel obliko poročnega prstana. Bauer je zlato ponudil v nakup lastniku buffeta. Temu pa se je ponudba zdelo sumljiva in je skrivaj poslal po detektiva. Ko je policijski agent stopil v lokal, se je Bauerju predstavil kot interesent za zlato. Bauer je bil seveda silno vesel in kmalu sklenil z njim pogodbo. Med pogovorom je razodel detektivu, da ima na razpolago še 325 poročnih prstanov, ki se pa nahajajo v njegovem stanovanju. Detektiv je izjavil, da bi rad kupil tudi prstane, nakar sta odšla v hotel. Tam je Bauer seznanil kupca s svojim kompanijom Tauschom. Po daljšem pogajanju je detektiv povabil Monakovčana s seboj, češ da jima bo izplačal kupnino 80.565 Din v svojem lokalu v Preradovičevi ulici. Nemca sta mu brez suma in oklevanja sledila. Detektiv ju je vodil po takih ulicah, kjer je vedel, da bo srečal policijske stražnike, ki bi mu pomagali pri aretaciji. Ko so prišli do tiskarne »Tipografija« in se je v bližini nahajalo več stražnikov, je detektiv do skrajnosti presenečenima Nemcema napovedal aretacijo, ki se ji ni sta upala upirati. Vsega zlata so zaplenili 5 in pol kg. Zlato je bilo vtihotapljeno preko Maribora v Jugoslavijo.

Beleznica

Koledar.
Sobota, 11. avgusta. Katoličani: Tiburcij Suzana; pravoslavni, 29. jula: Kalnik.
Nedelja, 12. avgusta 1928. Katoličani: 11. pobinkoštna, Klara; pravoslavni, 30. jula: Andjelina.

Današnje prireditve.
Elitni kino Matica: Ljubav (Elizabeta Bergner).
Kino Ideal: Ljubav v snegu (Pat in Patricia).

Dežurne lekarne.
Danes in jutri: Trnkoczy, Mestni trg in Ramor, Miklošičeva cesta.

Zahvala konzumentov

Pepe iz uredništva je dobil vesoljno pooblastilo od vseh ljubljanskih konzumentov, razen tistih, ki žive od svežega zraka in čiste studenčnice, naj se v njihovem imenu iskreno zahvali za tržnemu nadzorniku, da je tako modro pogrnul tisto zastran podražitve kumar in kolerabe na zelenjadnem trgu. Gospod je dovolil branjevke in branjevce, da se lahko odlej pomešajo med kmete in kmetice na zelenjadnem trgu in jih pouče, da ne kaže Ljubljancem tako poceni prodajati zelene robe, kakor so jo doslej. Branjevke in branjevci da plačujejo davke in zategadel jim ne smemo odrekati pravice stati med kmetičami in potiskati cene navzgor. In g. tržni nadzornik so v svoji modrosti uvideli, da je zahteva davke plačujočih branjev in branjevcev utemeljena, pa so odredili, da morajo Bosanci prodajati slive po minimalni ceni 6 Din, ne pa po 3 Din, kakor so jih hoteli prvotno.

Pepe ima zastran plačevanja davkov svoje nazore in pravi, da je morda oko postavilo navilo davčni vijak tako, da plačujejo davke samo tisti, ki kaj konzumirajo, pa naj bodo že kumare ali otroški vozički, oni, ki kaj producirajo, jih pa plačujejo kar iz žepa konzumentov. Gospod tržni nadzornik menda tudi ne plačujejo davkov iz svojega žepa, ker producirajo tako modre odredbe. Zato se jim Pepe v imenu vseh konzumentov ponižno klanja.

Velik uspeh Sokolov na olimpijadi

Vrsta jugoslovenskih Sokolov tretja. — Brat Štukelj med 88 tekmovalci tretji. — Veliko nazadovanje Italijanov. — Velik napredek naših Sokolov.

— Amsterdam, 10. avg. — Starejšinstvo JSS je prejelo danes zjutraj ob 8. iz Amsterdama sledečo brzojavko: Po ostrem boju prvi Švica, drugi Čehoslovaka, tretji Jugoslavija. Slede Francozi, Finci, Italijani. Štukelj tretji.

Na prostoru olimpijskega stadiona v Amsterdamu, kjer so se odigravali najintenzivnejši boji za sportna prvenstva, so se pričele v sredo 8. t. m. tekme v telovadbi med enajstimi državami, ki so bile v stanju poslati na to — lahko rečemo največjo tekmo cele olimpijade — po 8 svojih reprezentantov v telovadbi. Tekme iz telovadbe na olimpijskih igrah ima v rokah Mednarodna telovadna zveza in zato so pripisane k njim le one države oziroma narodi, ki so člani te zveze. Enajst manjših in velikih kulturnih narodov, pri katerih je skrb za telesno vzgojo na višku, je poslalo na letošnjo olimpijado po 8 svojih najboljših telovadcev, da branijo barve svojih držav. Ni se nastopila na letošnji olimpijadi Nemčija s svojimi turnerji, ki bi bili gotovo najsilnejši konkurenti za olimpijske naslove; toda oni še niso član MTZ.

Tekme iz telovadbe so se pričele — kot omenjeno, v sredo in končale v petek. Prvi dan so bile na vrsti obvezne in poljubne vaje na konju na šir z ročaji in na krogih. Na teh dveh orodjih je bila naša vrsta dobro strena in je brat Štukelj dosegel prvenstvo. Zetako prvi dan se je moglo sklepati iz doseženega števila točk, da se bo vršil boj za prvo mesto v glavnem med Švicarji in čehoslovashko vrsto, vrsta naših Sokolov pa je krepko stopila na tretje mesto. Rezultati prvega dne so bili: Švica 844.25, Čehoslovaka 820, Jugoslavija 818.25, Italija 799.50, Francija 725.75, Finska 711.50, Luksemburška 644, Holandska 538.25; potem pridejo Amerika, Ma-

džarska in Anglija. — Žreb je odločil naslednji vrstni red: Holanci, Finci, Luksemburžani, Francozi, Švicarji, Italijani, Angleži, Jugoslovenci, Madžari, Čehoslovaci in Američani. Od Jugoslovenov so bili sodniki: br. Smrtnik pri redni vaji na krogih, br. Vidmar pri redni vaji na bradli in br. Šumi pri konju vzdolž.

Drugi dan v četrtak se je nadaljevalo s tekmo na drugo in bradli in so bili rezultati prvega in drugega dne prvih štirih vrst: Švicarji 1698.25, Čehoslovaci 1662.2, Jugoslovenci 1592.75, Italijani 1583.75. Brat Štukelj se je plasiral na drugo na tretje mesto, brat Primožič na bradli na drugo. Naša vrsta drži čvrsto tretje mesto. Ta dan sta bili absolvirani največji orodji.

V petek 10. t. m. je bil zadnji dan tekme. Prišli so na vrsto preskoki čez konja na šir in vzdolž ter proste vaje. Proste vaje naše vrste, ki jih je sestavil br. Murnik, so dosegle velikanski uspeh. Končni rezultati po končani tekmi so naslednji: Švica 1717 točk, Čehoslovaka 1712.25, Jugoslavija 1648.50. Sledijo: Francija 1620.75, Finska 1609.25, Italija 1595.725, Amerika 1519.12, Holandska 1365.125, Luksemburška 1361.50, Madžarska 1344.75, Anglija 1205. — Kot je razvidno, je jako nazadovala Italija. Na olimpijadi v Antverpnu 1920, katere se je udeležilo 5 držav, je dosegla prvaka prvakov, na Olimpijadi v Parizu 1924 (tekmovala 9 narodov) se je plasirala kot vrsta na prvo mesto; v Amsterdamu je postignjena na 6. mesto.

Pri naši vrsti je zabeležiti velik napredek in vsi se radujemo velikega uspeha naših Sokolov, ki so dvignili ugled Jugoslavije pri velikih in kulturnih narodih.

Ko se vrnejo spet v svojo domovino, jim bo priredila šolska Ljubljana dostojen sprejem. Vrnejo se bržčas 15. ali 16. t. m., kar se bo pravočasno objavilo.

Zgodovina in ustroj cirkusa „Kludsky“

Cirkus je star skoraj 100 let. — Cirkuški poklic je zelo težak. — Z Ljubljancem Vojnovičem so zelo zadovoljni. — Zanimivi statistični podatki.

Panem et circenses! Kruha in iger! To je bilo geslo antike, to je geslo moderne, živno razstrojene družbe, ki zahteva še več aplavza. Še več življenja. In zato je cirkus vedno ona privlačnost, ono magično sredstvo, ki privabi mase, široke mase in sloje, da se opajajo in naslajajo, da uživajo vse cirkuško življenje in vrvenje.

Tudi pri nas je tako. Ljubljanci sicer veljajo za mrtve duše, za zaspance, toda cirkus jih je zdrnil iz letargije. V četrtak, ko je bila najavljena gala-predstava, se je kar trilo Ljubljancem in široke mase so skoraj do zadnjega kotička napolnile prostore cirkuške prostore in galerije. V cirkusu je vršalo kakor v panju in ko so po končani predstavi ljudje z mešanimi občutki, eni zadovoljni, drugi razočarani zapuščali areno, se je zdelo kot da vro čebele iz ujnaka. Bilo je tipično cirkuško razpoloženje.

ZGODOVINA CIRKUSA KLUDSKY IN DRUGE ZANIMIVOSTI.

Cirkus Kludsky je Ljubljancem znan. Saj je eno najbolj renomiranih podjetij na svetu in je gostoval že pred vojno, kakor tudi po vojni v Ljubljani. Zadnjič je bil tu pred tremi leti in zato so ga imeli Ljubljanci še v živem spominu. In ker utegne zgodovina ter cirkuško življenje marsikaterga Ljubljancina zanimati, je naš urednik posetil samega lastnika cirkusa g. Karla Kludskega, ki skupno s svojim bratom vodi vse ogromno podjetje. G. Kludsky je bil tako ljubezniv, da je dal radevolje nekatere informacije na razpolago.

Cirkus Kludsky obstoji že skoraj 100 let. Ustanovil ga je njun ded Anton Kludsky, ki je bil doma iz Buhovnika pri Plzni. Stari Kludsky je bil umetni žvižgalec in rojen komedijant. Ustanovil je malo menažerijo, kjer je razkazoval volke, opice in kače in potoval je z njo od trga do trga. Radi hude konkurence je seveda podjetje zelo težko uspevalo. Toda stari Kludsky si je znal pomagati. Prišel je na idejo, da bi ljudem pokazal kaj izrednega, kaj eksotičnega. In nabavil si je izredno drag denar 2 morska psa in enega leva. Takrat se ni bilo železnice in zato je bil transport zverin izredno težak in drag. Toda riziko se je izplačalo! Lev je napravil furor, Kludsky pa sijalen kšeft. Ljudje so prihajali od blizu in od daleč, da vidijo redko eksotično zverino. Saj je bil lev za tiste čase prava redkost in ljudje so ga komaj poznali po imenu. Kludsky je poštoval v Prago in na Dunaj ter v Budimpešto in povsod del velike uspehe. Podjetje je naraslo od leta do leta in ko ga je prevzel njegov sin, pokojni Karl Kludsky, je bil to že eden največjih cirkusov v Evropi. Težak udarec pa je zadel podjetje leta 1897. Med živalmi, zlasti med levi, je izbruhnila smr-kavost, ki je ugonobila skoraj vse zverine. Kludskemu je ostal samo en lev, katerega je pa smel razkazovati samo za steklom. Baš to je bila atrakcija in cirkus je bil še bolj poln, kakor popreje. In tako je počasi zrastle ogromno podjetje, ki je do dne lepše procvitalo. Vojna je sicer nekoliko prekinila delovanje, toda po vojni je podjetje znova vsevetovalo. Danes je Kludsky tretji največji potujoči cirkus v Evropi. Po smrti starega g. Kludskega, ki je umrl lani, vodita podjetje njegova sinova Karl in Rudolf.

ZIVLJENJE PRI CIRKUSU.

Kdor misli, da je življenje pri cirkusu z rožicami postlano, se zelo moti. Cirkuški poklic je eden najnapornnejših, počenši od zadnjega delavca pa do akrobatov in umetnikov. Življenje v cirkusu je tipično nomadsko. Danes tukaj, jutri tam. Vse mikavnosti in lepote mest, vsi lepi doživljaji in spomini ne odtehtajo skrbi in naporov na neprestanem romanju po svetu. In kdor meni, da živita brata Kludsky udobno in brezskrbno življenje, se zelo moti. Na nogah sta skoraj noč in dan. Skrbeti morata za vse. Sama vodita vse tehnično delo, sama študirata programe, skrbeti morata za vizume, izvozna in uvozna dovoljenja, urejati davčne obveznosti, podpisovati sedaj to, sedaj ono in poleg tega dresirati živali in zverine. Vse to zahteva mnogo časa in energije. In temu je kos samo močna volja in energičen človek. G. Karl Kludsky je priznal, da je življenje pri cirkusu tako naporno, da bi že zdavnaj vse obesil na kol, če ne bi njega in brata vezala brezmerna ljubezen do živali. Med živali sta bila vzgojena, med njimi sta zrastle in ž njimi čutila. Zato je ločitev od živali nemogoča, da si imata, že nad 30 milijonov Kč premoženja.

Zivljenje pri cirkusu torej ni baš preveč rožnato in o tem bi mogoč povedati mnogo tudi Ljubljancem Mirko Vojnovič, ki sedaj že tri leta križari s cirkusom po svetu. G. Kludsky je pravil, da je z njim zelo zadovoljen. Naš Mirko je bil sprva naveden delavec, kasneje pa je napredoval in postal dompter belih medvedov, nato pa je prevzel dresuro levov. To je postalo zanj usodno. Baš pred letom dni ga je v Varšvi med predstavo napadel velik lev in ga precej občutno poškodoval. Od tega dne si naš Janez ne upa več v kletko in zato so mu poverili vlogo klavna. Včasih igra vlogo Patachona, uporabljajo ga pa tudi za različna pisarniška dela. Prepotoval je že mnogo sveta, videl mnogo lepega in navdila se je že raznih jezikov.

Sedaj pa še nekaj števil. Cirkus ima 126 vagonov, nad 600 živali, ki jih ne bomo naštevali po imenih in poleg tega 280 oseb stalnega kadra. V vsakem mestu najame po potrebi še 150 do 200 pomožnih delavcev. Dnevno porabi okoli 10.000 kg krme, sena, slame, riža, mesa, jaje in t. d. Poleg tega potroši 5000 kg premoga, bencina, olja, špirita itd. Dnevni režijski izdatki znašajo približno 70.000 Din.

Tako visoko režijo je seveda težko kriti in dogodi se, da konča marsikatero gostovanje z deficitom. Tako je cirkus v Mariboru zaključil turnejo s precejšnjim deficitom, dočim ze v Zagrebu jedva kril režijo, čeprav je inkasiral v petih dneh nad pol milijona Din. To je povsem umljivo, če upoštevamo previsoke davke, ki jih cirkusu nalagajo v naši državi. Tako je v Mariboru Kludsky plačal skoraj 45 odstotkov davkov od vseh dohodkov, v Zagrebu pa celo nekaj več. Tako davčna praksa državi ne bo preveč v korist, kajti v bodoče se jo bo vsako tuje podjetje izogibalo kakor hudič križa in razumljivo je, da v inozemstvu o naši državi ne bo širilo baje najboljših vesti. Zanimivo je, da je Kludsky v Italiji, kjer je davčni vijak istotako neznošen, plačeval samo 11 in pol odstotka davka.

Neverjetna moč

Jeskrta v malemu zavitku.
En poizkus Vas bo pre-
prčal, da

Ženska hvala

perilo napravi snežnobelo.
V njej se perilo namoči
preko noči, za izkuha-
vanje pa je najbolje, če se
vzame

SCHICHTOVO TERPENTIN MILO

Cirkus ostane v Ljubljani do srede, potem pa odide v Trst in preko Italije v Spanijo, kjer ostane vso zimo. Drugo spomlad odpotuje cirkus v Južno Ameriko. G. Kludsky pravi, da so razmere v Evropi od leta do leta težje in da ji bo moralo podjetje pokazati hrbet.

LJUBLJANČANI IN CIRKUS.

Kot rečeno je cirkus spravi Ljubljancane na noge in takoj prvi dan njegovega prihoda je v Tivoliju kar mrgolelo radovednežev, zija in »firbece« kakor pravijo Ljubljanci. In Ljubljanci so si in se še cirkus temeljito ogledujejo, od znotraj in od zunaj. »Kar tri menaze imac«, je pravil star Ljubljancan svojemu sosedu. »Mi grema tud v menažerijo«, je hitela zatrjevati neka mladenka svoj prijateljci. Ljubljanci so torej silno navdušeni za cirkus. Da pa ima Kludsky tudi med našim prebivalstvom hude nasprotnike, priča pismo, ki ga je prejel direktor večerj popoldne. Bilo je anonimno in brez podpisa. Glasilo se je približno tako-le:

G. direktor!

Vaš cirkus je evropski škandal. Protestiramo proti nasilju, ki ga izvajate nad živalmi in zvermi. In tudi cukov po našem mestu ne boste lovili. Jok!

Eden v imenu vseh.

G. direktorja je pismo, ki je bilo poleg tega še polno natolevanj, podkani in groženj, zelo razburilo in potolčilo je to našemu uredniku. Z zvermi postopa on zelo lepo in ne trpe nikakega pomanjkanja, niti jih nihče ne muči. Pripravljen je to tudi vsakemu povedati v brk. Inače je z Ljubljanci zadovoljen in je omenil, da je bila Ljubljana povodom njegovega gostovanja pred tremi leti najbolje mesto in kar se davkov tiče tudi najbolj tolerantna.

Pismo Slovenca iz Harbina

Trgovski pomočnik g. Josip Pibernik, ki ga je zanesla usoda začetkom svetovne vojne v Rusijo in ki biva zadnja leta v vzhodnosibirskem mestu Harbinu, kjer vladajo zdaj Kitajci, je poslal našemu uredništvu pismo, iz katerega je razvidno, da gre glas o žalostnih razmerah v naši državi daleč po svetu in da tudi Slovenci v tujini obsojajo malomarnost in nesposobnost naše vlade. Gosp. Pibernik piše:

»V Harbinu biva že šest let. To mesto je trgovsko središče kitajske države, kajti v Harbin se uvažajo mnogo raznega blaga iz inozemstva, zlasti vina, likerjev, sukna, sladkorja, parfumerij, usnja, konzerv, raznih strojev, lokomotiv itd. Največ uvažajo v Harbin odnosi na Kitajsko Nemčija, Anglija, Amerika in Francija. Zadnja tri leta so pa začele uvažati svoje izdelke tudi Poljska, Latvija, Belgija in Čehoslovaka. Kar se tiče Čehov, moram omeniti, da so zasedli velik del tujakšnega trga in njihovo blago, zlasti tehnični izdelki, se tu zelo visoko cenijo. Čehi so že začeli izpodrivati s svojimi stroji Američane in Angleže. Na vsakem koraku srečaš podjetnega češkega trgovskega zastopnika, ki ponuja svojo robo in sklepa dobre kupčije.

Vidimo torej, da skušajo tudi male države razviti svojo industrijo in ji omogočiti čim večji razmah potom plasiranja izdelkov na inozemskih tržiščih. Samo Jugoslavija se ne zgane, samo njeno gospodarstvo tiči na mrtvi točki ali pa celo nazaduje. Čehi delajo tu velikansko reklamo za svoje izdelke in sklepajo milijonske kupčije, kar je najboljši dokaz, da se njihova industrija hitro in uspešno razvija. V Jugoslaviji se pa narodni zastopniki v parlamentu streljajo in pobijajo. To je žalostna slika in sramotno izpričevalo, ki si ga daje mlada država pred zunanji svetom. Ali naj bo to rezultat dela po dosežih letih osvobodjenja in ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev? Ali se hoče država akreditirati v inozemstvu na ta način, da se narodni zastopniki v parlamentu streljajo in da padajo najbolj sinovi enega naroda pod zločinsko roko pešice zaedavcev, ki mislijo, da jim je pod figovim peresom zaslug za državo, kateri si pa niso pridobili oni, dovoljeno vseh? Ta pot vodi v nelagodno pogubo in Jugoslavijo čaka žalostna usoda, če njena politika ne bo krenila v drugo smer.

Doma že nisem bil od začetka svetovne vojne in zato ni razmere v domovini v podrobnostih niso znane, vem pa, da ima Jugoslavija mnogo dobrega vina, sadja, alkoholičnih in drugih pridelkov, ki bi jih lahko uspešno izvažala preko Harbina na Kitajsko. Toda tu o kakem jugoslovenskem trgovskem zastopniku ni duha ne sluha. Saj niti zastopnika države, kot take ni v tem središču kitajske trgovine. Vsi, kar nas je tu Jugoslovenov, smo pod pokroviteljstvom

kitajske vlade. Inozemski zastopniki nas ne priznavajo in da se ni zavzela za nas kitajska vlada, bi bili sploh brezpravna raja. Vse male države imajo tu svoje trgovske in konzularne zastopnike, edino Jugoslavija se za to ne briga. Iz tega bi sklepal, da je gospodarski položaj Jugoslavije sijajen, če bi ne vedel, da to ni res, narveč da naša industrija propada in da drvi država pod sedanjim vodstvom v neizogibno gospodarsko pogubo. Želel bi, da se vsaj naši industrijanci, trgovci in obrtniki zganejo in po svojih močeh store vse, da bi prišlo tudi jugoslovensko blago na velikem mednarodnem tržišču v Harbinu do veljave.

Ob dalmatinski rivjeri

Bol, 4. avgusta.

Letošenje vroče leto je pač privabilo in napolnilo vsa naša letovišča v Sloveniji, največji del pa gotovo odpade na našo rivjero, ki beleži z vsakim letom večji naval tujcev, ki pohite z redkimi izjemami v ista kopališča, v katerih so bili prejšnje leto. Odkrito moram priznati, da je ob naši rivjeri največ inozemcev iz Avstriji, Nemčije in Čehoslovake, ki so letos še v večji meri navalili na naša obmorska kopališča v neizrečeno jezo Italijanov, ki so z največjo paro v svojih časopisih diskreditirali naša kopališča, pa so, kakor vedno, dosegli baš nasprotno.

Imel sem priliko govoriti z uglednim polkovnikom iz Dresdenu, ki je posetil v letošnji sezoni za inozemce popolnoma nepoznano mesto Jelo na otoku Hvaru, kjer letuje okrog 150 ferijalcev z gosti-dijaki iz Poljske. Udeležil se je naše ekskurzije na Hvar, Vis, Konizo in Biševo in se je zelo laskavo izrazil o razmerah na našem Jadranu. Ko bi mi vedeli, kakšno ampozantno reklamo delajo Italijani, bi gotovo moralo enkrat tudi nas podžgati, da bi se z vso paro oprijeli reklame. Za naš Jugoslovene ni potrebna reklama, pač pa za inozemstvo, a žalibog smo vsako leto pri starosti!

Koliko je kopališč na otokih Hvar, Brač in Vis, ki bi po svoji legi vslužila, da bi zaslovela še bolj kakor Crikvenica, Krk itd. Z malim jugoslovenskim kapitalom bi se uredila kopališča in penzionizirano posebno v srednji Dalmaciji, kajti največji naval je centrum Sušak. Zupanstva v srednji Dalmaciji ne poskrbe za to ker vodijo boj za obstanek svojega ljudstva, treba je druge pomoči!

V ilustraciji naj navedem, da letujejo v srednji Dalmaciji samo člani F. S., ki je spoznal važnost kopališč v srednji Dalmaciji, po številu okrog 400 na Jelsi, Hvaru, a v mestu Bolu na otoku Brač okrog 100 jugoslovenskih učiteljev - ferijalcev, ki imajo svojo menzo in kolonijo. Upajmo, da bodo ti propagatorji za naš srednji Jadran, kar bo le v korist prebivalstvu in naši državi. Zato ob besed k dejanju!

Slavko Mravlje.

Tretja skupina naše dece odhaja na morje

Kakor smo že poročali ob odhodu druge skupine naših bolehnih in slabotnih otrok na 20-dnevno bivanje ob Jadranskem morju, je mestna občina ljubljanska sklenila poslati na morje še tretjo skupino in sicer takoj ob povratku druge skupine. Otroci druge skupine se nahajajo ob morju že od 23. julija in se vrnejo v terek zvečer v Ljubljano, okrepjeni in ožgani od pekočega dalmatinskega solca. Zato je mestna občina odločila kot dan odhoda zadnje skupine ponedeljek 13. tm. Izmed številnih mladih kompetentov in kompetentk so izbrali mestni zdravnik telesno najsilabotnejše in najbolj potrebne vročega solca in prijetne, zdravilne morske vode. Upamo, da jim bo blagodejno morske podnebje ob našem divnem Jadranu v kar največji meri koristilo in da se bodo vrnili veseli in zdravi v naročje svojih roditeljev.

V zadnji skupini, ki odide v ponedeljek zvečer z dolenskim vlakom ob 18.40 uri preko Karlovca na Sušak in nato s parnikom v prelepi, solnčni Omišalj na otoku Krku, se nahaja 39 ljubljanskih otrok iz vseh slojev. Dočim sta bili prejšnji skupini ločeni po spolu in sicer se s prvo skupino odpotovala same deklice (30), z drugo pa sami dečki (tudi 30), bodo v zadnji skupini

pomešani med seboj dečki in deklice v starosti pod 9. leti.

V ponedeljek odide iz Ljubljane kot rečeno 39 otrok in sicer 18 dečkov in 21 deklic. To ekskurzijo bo vodila zastopnica Kola jugoslovenskih sester, kateri bosta pridruženi, kot pri prejšnjih skupinah, dve pomožni moči. Ob tej priliki bo poslanih od strani Kola 15 otrok na morje. Vozili se bodo v posebnem, prostornem Pulmannovem vagonu in upajo celo, da bo dala uprava radi dolgotrajne 12urne vožnje kar dva vagona na razpolago. To bi bilo zelo nvalovredno, zlasti če pomislimo, da postanejo otroci kmalu utrjeni in radi med potjo nekoliko zaspe, kar pa je nemogoče, če so natrpani preveč na tesno.

Izmed številnih počitniških kandidatov so bili po natančni in vestni preiskavi izbrani sledeči srečni otroci:

Ravnikar Karel, Razinger Herbert, Volavšek Janez, Zajc Zvonimir, Lokar Dušan, Sedej Ferdo, Potočnik Gabrijel, Lichtenegger Fran, Križman Marjan, Gorjan Leopold, Košak Josip, Močan Josip, Košir Stanok, Jurman Karel, Zupanc Albin, Apih Karel, Zupanc Milan, Berlot Leon, Zirkelbach Neda, Čepon Marijeta, Auersperg Tatjana, Košir Marija, Nagode Boža, Haviček Silva, Jereb Vera, Sušnik Bronislava, Gajzer Frančiška, Golob Vera, Kovačič Rudolfin, Kramar Ljudmila, Šufalj Alma, Berlot Stefka, Lichtenegger Marija, Sonsoni Marija, Babnik Marija, Kernc Majda, Krašna Alma, Zor Anica in Košir Rada.

Mestna občina ljubljanska zasluži za to svoje velikopotezno, človekoljubno delo vso zahvalo in priznanje. Veselje je pogledati vračajočo se dečo, ki zardelih lic in iskrih se oči kar v eni sapi v zmešanih stavkih pripovedujejo, kaj vse je videla in izkusila od sinjem, neizmernem morju. Otroška duša pač vse drugače občuti lepoto naših primorskih krajev, kot pa jo vidiijo in sprejemajo tisočkrat varane, resne oči odraslih. Zato in pa radi zdravja na duhu in telesu, ki si ga naša deca tekom svojega 20-dnevnega bivanja ob morju utrdi, je denar, ki ga je mestna občina v ta namen izdala, kar najbolje in najkoristneje uporabljen. Ne smemo pozabiti, da je v zdravi, napredujoči mladini vsa naša nada in naša bodočnost.

Sport

Jugoslovenski lahoatleti v Celovcu

Na povratku iz Amsterdama se je četvorica jugoslovenskih atletov ustavila v Celovcu, kjer so se udeležili lahoatletskega mitinga, ki ga je priredil KAK. Na mitingu so sodelovali Gašpar, Predanič (oba ASK Zagreb) in Režek ter Habič (oba Ilirija, Ljubljana). Rezultati so bili:

800 metrov: 1. Predanič 2:56, 2. Leban (KAK).

Met kroglice: 1. Eschenauer (KAK) 11.25, 2. Gašpar 11.19.

Tek 100 metrov: 1. Haderer (KAK) 11.7, 2. Režek en meter za njim.

Met diska: 1. Barta (KAK) 43.6 m, 2. Gašpar 33.27.

Tek 400 metrov: 1. Schmid (WAC) 54 sek., 2. Habič 57 sek.

Skok v daljavo: 1. Režek 6.34 m (nov slovenski rekord).

Tek 1500 metrov: 1. Predanič 4:29.

Miting je bil zelo dobro obiskan. Naši atleti so dosegli razmeroma zadovoljive rezultate in zlasti sta se odlikovala Predanič in Režek. Zadnji je celo dosegel nov slovenski rekord.

— Sekcija ZNS. Delegirajo se: Igrišče Ilirije 11. t. m. ob 18. uri Mladika: Slavija g. Dolinar, 12. t. m. ob 18. uri Ilirija: Reka g. Ahčan. Igrišče Primorja 15. t. m. ob 16.30 Primorje: Hermes g. Pevalok, ob 17.20 Ilirija: Slovan g. Pevalok, ob 18.30 zmagovalca g. Deržaj. Dne 15. t. m. na igr. Ilirije okrožni juniorski finale g. Cimperman.

— Plavalna tekma na Ljubljanci. Danes in jutri se vrše na Ljubljanci plavalne tekme za prvenstvo Slovenije. Za ta naslov se bodo borili trije klubi in sicer Primorje, Ilirija in LSK. Obeta se izredno zanimiva borba, ker razpolagajo vsi trije klubi s prav dobrimi plavalci in plavalčicami ter skakači, jbenem pa bodo nudile Waterpoolo tekme, ki so široki javnosti malo znane, zelo lep sport. Danes se prične tekmovalna ob 15., jutri se vrše ves dan.

Dnevne vesti.

— **Zastopniki Češkoslovaške na pogrebu Radića.** Pogreba Stjepana Radića se udeležila kot oficijelna zastopnika češkoslovaško-jugoslovenski parlamentarni uniji predsednik posl. dr. Uhlir in senator dr. Karas. Republikanska stranka kmetov in obrtnikov pošlje h pogrebu poslanca dr. Hallo in dr. Kraljka. Na Radićevo krsto položila poslanca republikanske stranke krasen venec z napisom: »Zvestemu prijatelju češkoslovaškega naroda«. V Zagreb je odpotoval na pogreb svoja vsaka član redakcije »Narodne Politike« Prokop Vevinec.

— **Brezobzirnost kočevskih Nemcev.** Kočevski Nemci se že delj časa pripravljajo na veliko narodno svetlobo, na kateri nastopijo Kočevjarji v narodnih nošah. Svečanost, ki bo združena z veliko ljudsko veselico, se bo vršila jutri na dan pogreba velikega voditelja hrvatskega naroda Stjepana Radića. Kočevski Nemci so pripravili to prireditev z namenom, da stopijo v stike s Slovenci, zlasti z odličnimi predstavniki slovenske javnosti iz Ljubljane. Njihovemu vabilu so se odzvali mnogi odlični predstavniki naše javnosti, ki bi se bili prireditev udeležili, da ni nenadoma preminul Stjepan Radić. Tako so pa svojo udeležbo odpovedali in svetovali Kočevjarjem, naj svojo prireditev prelože. Toda Kočevjarji so ostali pri svojem sklepu in bodo jutri rajali istočasno, ko bodo v Zagrebu ogromne množice prebivalcev iz vseh prečasnih krajev spremile na zadnji poti Stjepana Radića. To početje Kočevjarjev se nečuvno, kajti toliko pijelet, ki pač lahko pričakovali tudi on njih, da s svojim rajanjem ne bi motili splošnega žalovanja med Slovenci.

— **Iz zdravniške službe.** V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo je bil vpisan zobozdravnik asistent v Ljubljani dr. Tone Furlan; iz imenika je bil izbrisan okrožni in rudniški zdravnik v Hrastniku dr. Avgust Kumar, ki je 22. julija umrl.

— **V naše državljanstvo sta sprejeta** inženjer iz Zagorja Milan Pertot z ženo Jožico, hčerko Jelminom in sinčkom Milanom ter trgovci iz Mirne Ivan Rupen z ženo Rosalijo in hčerko Heleno.

— **Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti.** V ljubljanski oblasti je bilo od 15. do 21. julija 9 slučajev tifuznih bolezni, 37 skratinke, 54 ošpic, 7 davice, 3 šena in 2 krčevite odreenelosti.

— **Zivalske kužne bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti.** Od 30. julija do 5. avgusta je bilo v ljubljanski oblasti 22 slučajev svinjske kuge, 12 svinjske rdečice ter po 1 vrančinega prisada, garij in čebelne kuge. V mariborski oblasti je bilo 6. tm. 28 slučajev vrančinega prisada, 45 svinjske kuge, 17 svinjske rdečice, 1 smrkavosti in 1 stekline.

— **Kongres narodnega delavstva.** Izvrševalni odbor Narodne strokovne zveze je te dni razposlal vsem svojim in drugim organizacijam vabila za kongres narodnega delavstva, ki se bo vršil v nedeljo, dne 14. septembra ob 9. uri dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Društva so se takoj pričela prijavljati in vse kaže, da bo kongres ena največjih dosedanjih manifestacij vsega narodnega delavstva. Udeležba je obljubljena s strani Čehov, Srbov in Hrvatov. Srbi in Hrvati bodo prvi prisostvovali zborovanju narodnega delavstva, ker bodo potem tudi po ostalih krajih države pričeli ustanavljati se prepotrebne delavske organizacije. Mi prosimo vsa vabljena društva, naj se vabilu Narodne strokovne zveze odzovejo in poskrbijo, da bo kongres narodnega delavstva res častna proslava 20. letnega dela našega delavstva. Parola vsega narodnega delavstva mora biti: 9. septembra vsi v Ljubljano na naš kongres.

— **Otvoritev brzojava in telefona Gorje pri Bledu.** Dne 4. avgusta, t. l. je bila pri pošti Gorje pri Bledu otvorjena brzojavna in telefonska služba.

— **Izprememba lastništva lekarne v Trbovljah.** Minister narodnega zdravja je odredil, da se prenese koncesija za lekarno v Trbovljah z imena očeta mag. pharm. Frana Perhavca na ime sina mag. pharm. Franca Perhavca, provizorja lekarne v Trbovljah.

— **Razpisana sodno - zdravniška služba.** Pri dež. sodišču v Ljubljani se odda služba stalnega sodnega izvedenca - zdravnika z nastopom dne 1. novembra. Prošnje, opremljene s prilogami in kolkovane, je treba vložiti najkasneje do 31. t. m. pri predsedništvu deželnega sodišča v Ljubljani.

— **Dražba lova.** Lovska pravica krajevnega občine Pečk se bo oddajala na javni dražbi v zakup do 31. marca 1935. Dražba se bo vršila v Poljčanah 6. septembra ob 9. v uradnih prostorih.

— **Osebnosti v pošte.** Za pogodbenega poštarja v Robu na Dolenjskem je postavljen Al. Tekavec. — **Premeščeni so pb. ur.** iz Ljubljane: J. Marušič na Bled, O. Kambič v Rogoško Slatino, L. Povše v Sv. Janez ob Boh. jezeru, Kuralt v Pragersko, VI. Beer v Krizevce, K. Mirtič v Metliko, M. Burger v Ptuj, L. Bajec v Videm - Dobropolje; v Ljubljano pa E. Uršič iz Zidanega mostu. — **Upokojeni so:** inspektor D. Djordjevič na ravnateljstvu, pt. ur. II/2 A. Vernik na Ljubljani I in Fr. Koser v Jurščinah. — **Prestanek službe:** priprav. Mariji Petrič in Tonček Prek v Ljubljani je prestala poštna služba zaradi dolgotrajne bolezni, P. Čizov na ravnateljstvu je bil odlovljen, M. Senekovič v Mariboru pa je odpovedal službo.

— **Objave za polovično vožnjo dijakov.** Djakom, ki po dokončani osnovni ali srednji šoli prvič potujejo zaradi vpisa v srednjo ali na visoko šolo, bodo po odredbi generalne direktije državnih železnic izdajale »Objave« za polovično vožnjo, ki so predpisane v zdej veljavni potniški tarifi, upraviteljstva tistih osnovnih, odnosno srednjih šol, kjer so ti dijaki dokončali svoje dotedanje šolovanje.

— **Francoški štipendisti za leto 1928/29** in sicer gg.: Ivan Tomšič, Slavko Gorup, Alfonz Gspan, Milica Schaub, Boris Kermauner, Franjo Šijanec in Mirko Pugelj naj se pravočasno zgledajo na rektoratu ljubljanske univerze, kjer jim bodo priobčena navodila francoskega konzulata. V Franciji morajo štipendisti biti 1. nov. t. l.

— **Pošta po kopališčih.** Poštno ministrstvo je odredilo, da se vse sezonske pošte in brzojavi v manjših kopališčih koncem tega meseca zapro. V večjih kopališčih bodo pošte in brzojavi poslovali do konca sezone.

— **Polaganje kablov za brzojavi in telefon.** Poštno ministrstvo je poklicalo v Beograd predstavnike raznih gospodarskih ustanov, da zve od njih, kakšno stališče zavzemajo glede licitacije za polaganje kablov na mednarodni brzojavni progi preko naše države in na telefonski progi Ljubljana - Zagreb - Beograd - Skopje.

— **Konferenca o mednarodnem brzojavnem in telefonskem prometu.** V Bruslju se bo vršila 10. septembra konferenca o mednarodnem brzojavnem in telefonskem prometu, na kateri se bo podrobno razpravljalo o ureditvi brzojavnega in telefonskega prometa za vsako državo posebej, kakor tudi o uvedbi novih glavnih in stranskih zvez. Konference se udeležijo tudi zastopniki našega poštnega ministrstva.

— **Kmetijski praznik na Krškem polju preložen.** Na praznik 15. t. m. bi se moral vršiti na Krškem polju velik kmetijski praznik, ki je pa radi nenadne smrti Stjepana Radića preložen na prihodnji mesec. Preloženja sta tudi shoda v St. Janžu in Račjem.

— **Kupujte Ciril - Metodove razglednice!** Naročajte in razpečavajte družbine računске listke! Vložite v družbeni nabiralnik »mal' dare! S tem rodoljubnim delom podpirate družbo, ki je vsestranske podpore zelo potrebna!

— **Zrebanje loterije Jugoslovenske Matice.** 8. septembra se vrši zrebanje številke loterije Jugoslovenske Matice. Vseh dobitkov je 600, med glavnimi eno motorno kolo in 20 navadnih koles solidnega francoskega izdelka. Izžrebane številke bodo objavljene v vseh dnevnikih. Srečke - 10 Din - so naprodaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji in po raznih ljubljanskih trafikah. Naročajo se tudi pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II.

— **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« št. 75 z dne 10. t. m. objavlja naredbo o ustanovitvi sklada za obrtno in trgovsko šolstvo pri velikem županu mariborske oblasti in naredbo o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic v mariborski oblasti.

— **Vreme.** Včeraj je kazalo, da ostane vreme stanovitno in lepo, toda proti večeru se je nebo na severu pooblačilo in dobili smo celo nekoliko dežja, ki pa niti ozračja ni ohladil. Danes zjutraj je bilo še oblačno, kmalu se je pa zjasnilo in najbrž ostane vreme lepo. Barometar stoji v primeri z zadnjimi dnevi precej nizko in je kazal danes zjutraj 763 mm tako, da lokalne nevihte niso izključene. Temperatura je znašala zjutraj v Ljubljani 18 stopinj. Včeraj je bilo lepo povsod v državi, samo v Ljubljani smo imeli dopoldne megleno in oblačno. Ker je povsod drugod vreme lepo, ni pričakovati, da bi se pri nas poslabšalo. Najvišja temperatura so imeli včeraj v Beogradu in Skoplju in sicer 32 stopinj. V Splitu je bilo 31, v Dubrovniku 30, v Ljubljani 28, v Zagrebu 27, v Mariboru 25.

— **Organizacijsko gibanje.** V nedeljo dopoldne se je vršil v hotelu Beograd na Bledu sestanek poštnih nameštencev. Udeležba je bila lepa zlasti z Gorenjske, potem pa tudi iz Ljubljane in drugih krajev. Nameštenci so z vidnim zanimanjem poslušali poročilo o društvenem stanju poštne organizacije. Cule so se tožbe zaradi pomanjkanja oseba, zlasti zaradi reduciranih nižj. uslužbencev. V mnogih krajih trpi dostava poštnih pošiljk, kar je v obutno škodo občinstvu. Pošiljajo se prošnje na pošto upravo za izboljšanje dostave, a vse brez uspeha. V prijateljskih pogovorih je popoldan vse prehitro minil in treba je bilo odinčiti nazaj na službena mesta.

— **Cene kruha v Zagrebu padle.** Na intervencijo mestnega tržnega nadzorstva v Zagrebu so zagrebški peki včeraj znižali cene kruha za 50 do 75 para pri kg. Cena belega kruha je padla od 5.50 Din na 5 Din za kg, polbelega od 5 Din na 4.25 Din in črnega od 4.50 Din na 3.75 Din. Padec krošnih cen je izzval trajno padanje cen moka, toda ker je moka še sveža, ne sprejema toliko vode, kot stara moka in zato krušne cene še niso toliko padle, kot se je sicer pričakovalo z ozirom na novo, dobro žetev. V kratkem bodo cene kruha ponovno padle in sicer pričakujejo drugo pocenitev kruha že prve dni prihodnjega meseca. Gre zdej za to, da se znižajo cene drobnemu pecivu. — To, kar je dosegel Zagreb, bi se tudi v Ljubljani lahko že zdavnaj lahko zgodilo. Že nad mesec dni je poteklo, odkar je v veletrgovini padla cena moka skoraj pri vseh vrstah malone za 1 Din pri kg. Vendar pa moramo še danes kupovati drag kruh. Znižanje cen bi se zlasti pri družinah nižjih slojev, ki imajo večinoma deco, obutno poznalo.

— **Ministri naj dobe še motorne čolne.** Prejšnji teden se je mudil v morskem kopališču Kraljevici ob Hrvatskem Primorju minister za javna dela dr. Grga Andjeljino. Od tamkajšnjega Državnega ambulatorija za kostno tuberkulozo je zahteval motorni čoln, ki služi za prevoz bolnikov iz sanatorija v kopališče in sicer kar za cele 3 dni. Tako so morali bolniki ostati radi ministrovih zabavnih izletov po morju kar 3 dni brez predpisane in potrebne kopanja. Prebivalstvo je mnenja, naj bi država vsakemu ministru, ki ima že itak svoj avtomobil, nabavila še motorni čoln, ker bi bili potem splošni narodni interesi še vedno manj oškodovani, kot so pa sedaj.

— **Prva napitnica vedno papežu.** V neki večji hrvatski vasi so imeli nedavno veliko narodno proslavo, pri kateri se je zbralo precej odličnih gostov vseh političnih prepričanj. Po končanem oficijelnem delu slavnosti se je vršil širši banket, med katerim je vstal kot prvi govornik tamkajšnji župnik in dekan, ki je najprej nazdravil papežu, nato pa šele kralju. Navzoče je to početje seveda razburilo in so z glasnimi protesti dali duška svojemu ogorčenju. Izjavili so, da v hrvatskih krajih ljudje niso vajeni, da bi prva njihova misel vedno hitela v Rim. Take manire imajo le slovenski klerikanci, pri njih se pa nikakor ne bodo ujavale. Prepričani so, da bodo vseeno ostali dobri verniki in katoličani, čeprav se pri kozarcu vina in kosu pečenke tudi ne spomnijo papeža in Rima. Končno so še dejali: »Čast papežu, toda po krševskih štututih mu vseeno ne gre vsaka prva zdravica!

— **Smrtna nesreča pri mlačvi.** V Beli cerkvi v Banatu so te dni mlátili na velikih parnih mlatilnicah pšenico. Jedva so dobro pričeli, že se je pripetila težka nesreča, ki je zahtevala življenje mladega kmečkega dekleta. Pri mlatilnici je bila zaposlena pri razvezovanju snopov Danica Blajkovic. Razvezane snope je metala v mlatilnico in jih z roko potiskala v stroj. Nenadoma pa jo je stroj zgrabil za levo nogo in jo z vso silo potegnil med kolesje. Deklica je bila takoj vsa razmesarjena prepeljana v bolnico, kjer pa je kmalu umrla radi prevelike izgube krvi in radi smrtnih poškodb na vsem telesu.

— **Razne nesreče in nezgode.** Včeraj popoldne se je kopal med drugimi kopalci v Grubarjevem prekopu ob štepanjskem mostu 17-letni pekovski vajenec Alojzij Tavželj. Lahkomiselno je pezel na zunanji strani mostne ograje z enega brega na drugega, kar naenkrat pa so mu mokre roke pustile ograjo in je padel z velike višine v strugo. Pri padcu je k sreči zadobil le manjše poškodbe na glavi. Odšel je sam v splošno bolnico, ki jo bo lahko čez nekaj dni zapustil. — Delavčeva žena Marija Klinar na Savi pri Jesenjakih je včeraj popoldne na domačem pragu tako nesrečno padla, da si je lomila desno roko v rami. Z večernim vlakom so jo pripeljali v ljubljansko bolnico. — Pri posest. Francetu Jarcu v Lužah, obč. Šentur pri Kranju so včeraj popoldne na domačem podu pripravljali rezanico. Pri delu je pomagal tudi 14-letni domači sin Francek. Nenadoma je deček z obema rokama pregloboko zašel v slamoreznicu, ki mu je odrezala obe roki v zapestju. Težko poškodovanega dečka so s sinčiniim gorenjskim vlakom pripeljali v ljubljansko bolnico, kjer so mu nudili potrebno zdravniško pomoč, vendar bo ostal fant vse svoje življenje nesposoben za delo. — Sinčič se je peljal na kolesu iz Ljubljane domov 27-letni delavec Ivan Kralj, stanujoč v vasi Pšata pri Sv. Jakobu ob Savi. Na cesti mu je iz neznanega vzroka spodneslo kolo in je Kralj padel na tla, pri čemur se je poškodoval na glavi. V bolnici so mu lahke rane obvezali, nakar je Kralj odšel domov.

— **Duh časa je prinesel,** da za pranje dandanes ni treba rabiti nič drugega nego Radion. Tehniške visoke šole so pregledale Radion in dognale, da je popolnoma neškodljiv perilu in da je dovolj, da perilo pol ure kuhamo v raztopini Radiona pa bo docela čisto.

— **Pri boleznih ledvic, mehurja in velikega črevesa** Vam olajša prirodna grenčica »Franz-Josef« prebavo in povzroča redno lahko odvajanje prebavljenih snovi. Izpričevala bolnic potrjujejo, da je grenčica priporočljiva mladim in starim ljudem v nadaljnjo uporabo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Iz Ljubljane

— **Iz Orožne vaje ljubljanske policije.** — Pod ministrom policije dr. Korošcem so uvedli na ljubljanski policiji redno vezbanje v salutarino po avstrijskem sistemu: Eins, zwei, drei, herstell! Kakor čujemo, so sedaj uvedli na ljubljanskem vojaškem strelišču za ljubljansko policijo tudi redno vezbanje v ostrem streljanju s karabinkami. Streljajo na figure. Dr. Korošec menda misli, da so Ljubljanci samo figure, na katere se je treba praj prav dobro urvežati. Baje so dr. Koroščevi policiji v Beogradu in Zagrebu preslabo merili in streljali, pa je treba dokazati, da smo Slovenci tudi v tem pogledu na prvem mestu. Mogoče bo dr. Parabellum še izumil »žegnane« kroglice!

— **Iz Pojasnili.** V našem listu je včeraj izšlo poročilo pod naslovom: »Če prideta dva Ljubljancina na Sušak«. V tem poročilu sta navedeni imeni Emil in Dragotin. Ker je človeška natura nagnjena k slabemu, je seveda tudi po Ljubljani prav po krivici na temelju tega poročila marsikaka krivična izrečena proti uglednim in poštenim našim someščanom tega imena. Je pač tako, da se večina obrne vedno le proti prominentnim osebam. Ugotavljamo na tem mestu, da se ti dve imeni ne nanašata na nikogar, ki bi bil v Ljubljani in v našem narodnem in javnem življenju zaslužen in znan mož. Sapientibus sat!

— **Iz Ljubljanski živilski trg.** Današnji ljubljanski živilski trg je bil prav slabo založen. Zlasti je bilo opaziti obutno pomanjkanje salate, ki se je prodajala v jutranjih urah glavica 6 do 8 perese kar po dva dinarja. Kljub tej visoki ceni je salata okrog polenajste ure zmanjkala. Cene ostali zelenjavi in sadja so bile sledeče: hruške 6 do 8 Din, jabolka 5 do 8 Din, hruške na debelo 3.50 Din, grozdje 20 Din, slive 8 Din, fižol v strošju 4 Din, ohrovt 1.50 do 2 Din, zeljaste glave 2.50 Din, paradižniki 8 Din za kg buče 0.75 Din, kumare 1 do 1.50 Din, zelene paprike 0.75 Din, za komad. Krompirja je bilo malo in se je prodajal po 2.50 kg, več je bilo čebule po 3 Din kg. Na trgu so se danes prodajale zadnje borovnice in sicer po 3.50 Din liter. Veliko povpraševanje je vladalo po malinah, ki jih je pa bilo

na trgu le dva do tri škafe. Večino malin pokupijo tovarnarji in proizvajalci pokalice in malinovca že na deželi.

— **Pri javni borzi dela v Ljubljani** je v času od 29. julija do 4. avgusta 1928 iskalo dela 512 moških in 216 žensk, skupaj 728 brezposelnih. Proših mest je bilo 103 moških in 11 žensk, skupaj 114. Posredovanj se je izvršilo 100 moških in 9 žensk, skupaj 109. Odpotovalo je 67 moških in 4 ženske, skupaj 71; odpadlo pa je 18 moških in 10 žensk, skupaj 28 brezposelnih. — **Delo išče:** moški: 2 manipulant za lesno stuko, 2 ekonomia, 1 rudarski nadpaznik, 2 rudarja, 2 vrtnarja, 1 pečar, 1 kamaosek, 3 zlatarji, 8 kovačev, 9 stavb. ključavničarjev, 4 kleparji, 6 žel.-livar. 6 žel.-strugarjev, 14 stroj. ključav., 6 elektromonterv, 14 mizarjev, 4 kolarij, 3 sodarji, 5 žagarjev, 1 graver - vulkancizer, 5 usnarjev, 2 sedlarja, jermenarja, 1 tkalec, 2 tapetnika, 7 krojačev, 16 čevljarjev 3 slamičarjev, 2 knjigovodil, 1 fakturist, 2 trgovska potnika, 2 zasebnih uradnikov, 1 godbenik, 1 bolniški strežnik, 1 zidarja, 3 dimnikarji, 3 tesarji, 12 strojnikov, kurjačev, šoferjev, 12 pisarjskih slug, 15 trgovskih pomočnikov, 6 knjigovodil, 1 fakturist, 2 trgovska potnika, 2 zasebnih uradnikov, 1 godbenik, 1 bolniški strežnik, 1 kinooperator, 1 geometer, 34 hlapecev, 4 pomožni delavci, 39 dmarjev, 1 oskrbnik, 6 vajencev; ženske: 17 pisarniških moči, 2 kontoristinj, 8 prodajalk, 3 natakarice, 7 šivilj, 2 šivilji za parilo, 10 šivilj za slamičarje, 1 šeparica, 1 črkoškarice, 8 pletki, 3 tkalke, 39 delavk tekstilne stroke, 13 tovarniških delavk, 48 duinaric, 44 kuharic, služkinj, postrežnic, 6 vajenk. — **Delo je na razpolago:** moški: 1 delavcu za izdelovanje cementnih izdelkov, 6 kodlarjev, 10 kovinostugarjev, 10 lbrbnik, 1 mehaniku za pisarniški stroj, 15 pleskarjev in črkoškar., 2 mizarjema, 1 žagarju za venicilajo, 1 sedlarju za izdelovanje torbic, 1 kurjaču, 2 el.-kromonterja, 1 tapetniku, 4 čevljarjem za šivano delo, 1 mlinarju, 1 slaščičarju, 5 blapcem, 1 vodoinštalaterju, 5 zidarjem, 1 mlademu kuharju, 3 trgovskim potnikom za razpečevanje kuh. predmetov, 18 vajencem; ženske kam: 1 špulerici, 4 pletkalkm logavic, 1 kmečki deklj, 1 frizerki, 1 bolničarki, prodajalki slaščic, 1 sobarici, 1 služkinji.

— **Razne nesreče in nezgode.** Včeraj popoldne se je kopal med drugimi kopalci v Grubarjevem prekopu ob štepanjskem mostu 17-letni pekovski vajenec Alojzij Tavželj. Lahkomiselno je pezel na zunanji strani mostne ograje z enega brega na drugega, kar naenkrat pa so mu mokre roke pustile ograjo in je padel z velike višine v strugo. Pri padcu je k sreči zadobil le manjše poškodbe na glavi. Odšel je sam v splošno bolnico, ki jo bo lahko čez nekaj dni zapustil. — Delavčeva žena Marija Klinar na Savi pri Jesenjakih je včeraj popoldne na domačem pragu tako nesrečno padla, da si je lomila desno roko v rami. Z večernim vlakom so jo pripeljali v ljubljansko bolnico. — Pri posest. Francetu Jarcu v Lužah, obč. Šentur pri Kranju so včeraj popoldne na domačem podu pripravljali rezanico. Pri delu je pomagal tudi 14-letni domači sin Francek. Nenadoma je deček z obema rokama pregloboko zašel v slamoreznicu, ki mu je odrezala obe roki v zapestju. Težko poškodovanega dečka so s sinčiniim gorenjskim vlakom pripeljali v ljubljansko bolnico, kjer so mu nudili potrebno zdravniško pomoč, vendar bo ostal fant vse svoje življenje nesposoben za delo. — Sinčič se je peljal na kolesu iz Ljubljane domov 27-letni delavec Ivan Kralj, stanujoč v vasi Pšata pri Sv. Jakobu ob Savi. Na cesti mu je iz neznanega vzroka spodneslo kolo in je Kralj padel na tla, pri čemur se je poškodoval na glavi. V bolnici so mu lahke rane obvezali, nakar je Kralj odšel domov.

— **Duh časa je prinesel,** da za pranje dandanes ni treba rabiti nič drugega nego Radion. Tehniške visoke šole so pregledale Radion in dognale, da je popolnoma neškodljiv perilu in da je dovolj, da perilo pol ure kuhamo v raztopini Radiona pa bo docela čisto.

— **Pri boleznih ledvic, mehurja in velikega črevesa** Vam olajša prirodna grenčica »Franz-Josef« prebavo in povzroča redno lahko odvajanje prebavljenih snovi. Izpričevala bolnic potrjujejo, da je grenčica priporočljiva mladim in starim ljudem v nadaljnjo uporabo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

— **Ljudski kmo (Matica)** bo predvajal danes velenim »Ljubav«, v katerem igra glavno vlogo nepoznata Elizabeta Bergnerjeva. To veletragedijo žene, ki je za ljubezen žrtvovala svoje življenje, si mora ogledati vsakdo. Predstave ob 4. pol 8. in 9. uri.

— **Iz Z ubogo ženo z otroci** so darovali: g. Kilar Din 10, ga. Rozman Din 30, g. M. Kaluža Din 20 — skupaj Din 60. — Hvala!

— **Iz Krl čistili »Planika«** zdravilni čaj se dobi v vseh lekarnah v ročni prodaji po Din 20. Odobreno od ministrstva narodnega zdravja št. 38.739. Zig in ime »Planika« so v tu- in inozemstvu postaveno zavarovani. »Planinka« zdravilni čaj proizvaja lekarna: Mr. Bahovec, Ljubljana, Kongresni trg. 615n

— **Krasna izbira bluz, otroških oblek** po nizki cenl. Kristofič - Bučar, Stari trg 9.

— **Iz Christofur učni zavod,** Ljubljana, vpisuje še ves avgust in september na Domo-branski cesti 7. — Vpisnina 10 Din, mesečna šolnina 100 Din, revni gojenci imajo popust. Šolsko leto prične 1. oktobra. Zavod preskrbuje službe. 609-n

— **Dekliški zavod Freyfers Nfg. A. Metzger** Provoznato dekliško učilišče in vzgajališče, Wien 1., Kolowratring 9. Nadaljevalni tečaj, jeziki, glasba, pripravljanje za državni izpit in penzionat v vili po švicarskem vzorcu, XIII., Metzling v zvezi z vsemi šolami, reformno realno gimnazijo, trgovsko in gospodarsko šolo; imetna obd. internat, eksternat, nedeljske penziona. Veli urt. sport. Prospekti, tel. 96-2-50.

— **Iz Krav pretep.** Delavec Martin Z. in ključavničarski pomočnik Anton A. stanujeta sicer samo na Izanski cesti, vendar imata tako hudo kri kakor naši Izanci, ki se ob vsaki priliki radi stopo in pomerijo. In tako sta se tudi Z. in A včeraj popoldne sprla in stlepa. Z. je bil nevarnejši in agresivnejši. Pograbil je sekirico in Z njo večkrat česnil svojega nasprotnika po glavi ali pa kamor je pač priletelo. Poškodoval ga je nad desnim očesom, na desni strani glave in tudi na levi roki, za nemeček pa je kresnil tudi njegovo ženo Marijo. A. je bil ves okrvavljen z rešilnim vozom takoj prepeljan v bolnico, kjer so ga obvezali in mu rane izprali, na kar je zopet lahko odšel domov. Razboriti Martin je moral na policijo. Zagovarjal se je, da ga je A.-jeva žena prva napadla in ga polila z vodo in v jezi je pograbil valjar ter oba premakasil. Policija ga je zaenkrat zaprla.

— **Iz Brez sledu je izginil.** Dne 7. t. m. je odšel z doma kuhar Ferdinand Operčkal, stanujoč na Vidovdanski cesti in se dosedaj še ni vrnil. Zdi se, da je Operčkal najbrž izvršil samomor. Pogrešani je srednje postave, okroglega obraza, širokega čela, svetlih pokonci stoečih las, oblečen v sivo obleko, belo srajco, črno samovoznico in črne ameriške čevlje.

— **Iz Posilstvo.** Radi poskušenegega posilstva neke nedoletne deklice je policija včeraj aretirala nekega Ivana Z., ki je bil izročen sodišču.

Iz Celja

— **Državna realna gimnazija v Celju.** Dopolnilni izpiti za prestop iz mešč. šole v gimnazijo bodo dne 8. avgusta, privatni izpiti (če jih bo ministarstvo dovolilo) dne 28. in 29. avg., sakokrat od 8. ure dalje. Razredni izpiti se bodo vršili dne 30. avgusta za 1.-4. razred, dne 31. avgusta za 5.-8. razred. Vpisovanje v 1. razred bo 1. septembra od 8. do 12. ure.

— **Umrle** je v javni bolnici posestnica Marija Berus iz Rečice v 36. letu starosti.

— **Mestna knjižnica** je izposodila meseca julija 1212 knjig. Od 1. jan. do 1. avgusta je izposodila 621 članom 10.511 knjig.

— **Licitacija sadja** ob drž. cesti v območju celjske gradbene sekcije se bo vršila na progi Celje - Trepanje dne 18. avgusta ob 8. uri zjutraj pri km 77.420, na progi Celje - Vransko dne 17. avgusta ob 8. uri zjutraj pri mostu preko Ložnice.

— **Nočno lekarniško službo** opravlja od 11. do 17. tm. lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

Sožalje ljubljanskega župana in akademikov

Zupan dr. Dinko Puc je poslal vdovi gospe Marekni Radičevi sledeči brzojav:

»Pretesen po tragični nesreči, ki je zadela Vas in Vašo rodbino z smrtno soproga in obeta, a ves naš narod z izgubo velikega idealnega in nad vse poštovnega voditelja in boritelja mučenika Stjepana Radića, sporočam Vam svoje najbolje sožalje. — Mestni župan dr. Dinko Puc.

Podobna brzojava sta bila odposlana tudi strankama KDK in HSS. Razun tega je župan izrazil pismeno sožalje o priliki smrti g. Stjepana Radića gradonačelniku glavnega mesta Zagreba g. arh. Vjekoslav Heintzu sledeče vsebine:

»Veseloštopovanemu gospodu arh. Vjekoslav Heintzu, gradonačelniku v Zagrebu. Bratski hrvatski narod je zadela s smrtno Stjepana Radića, enega njegovih najplemenitejših narodnih voditeljev, težka izguba. Njegova neizbrisna ljubezen do naroda, ki mu je dajala vso moč za težko politično in gospodarsko delo, ga je tesno zvezala z vsem narodom, ki bo le težko pogrešal velikega voditelja.

Poleg hrvatskega naroda je težko prizadeto tudi glavno mesto Zagreb in kot našemu bratskemu mestu si dovoljujem v imenu mesta Ljubljane izraziti naše najiskrenejše sožalje. Naj bi težke preizkušnje zadnjega časa združile obe mesti k še tesnejšemu in izdatnejšemu skupnemu delu v korist našega naroda. Blagovolite sprejeti izraze mojega najodličnejšega spoštovanja župan: Dr. Dinko Puc l. r.»

Akcijski odbor Akademskega agrarnega kluba »Njiva« in Demokratskega Akademskega kluba »Jugoslavija« je odposlal vodstvu Kmečko - demokratske koalicije v Zagreb sledečo brzojavko:

»Akademsko omladina Kmečko-demokratske koalicije na ljubljanski univerzi se klanja smrtnim ostankom, prisega, da bo v borbi, ki jo čaka, ostala verna onim idealom, za katere je dal svoje življenje njen voditelj učitelj in ideolog Stjepan Radić.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

--- Moda ---

Dva vzorca elegantnih promenadnih oblek

K oblekam brez rokavov

Letos so postale v letoviščih in kopališčih, kakor tudi na počitnicah sploh obleke brez rokavov skoraj obligatne. To velja za gorska in morskata letovišča. Modni saloni so si zamenjali prizadevali, da bi se nosile obleke brez rokavov samo na večernih družabnih prireditvah. Ta trud bi si bili lahko prihranili. Praktičnost in udobnost sta se v tem primeru zopet postavili proti diktatu mode.

Vse bi bilo dobro in obleke brez rokavov bi nikogar ne motile, da nimajo nekatere žene in dekleta grdih rok. Često so krive v tem pogledu ženske same. Naravnih hrib seveda ne moremo odpraviti, pač pa se da marsikaj popraviti. Tu prihaja v poštev zlasti telovadba. Ženska, ki redno vsak dan telovadi, se kmalu prepriča, da se da narava korigirati. Roke se zaokrožijo, koža postane gladka in ženski se ni treba sramovati svojih rok. Varna je tudi masaža. K obleki brez rokavov spadajo brezpogojno lepe roke in zato je v interesu vsake ženske, ki hoče nositi obleko brez rokavov, da svoje roke neguje.

Izpolnjeno proročanje

Moti se, kdor trdi, da misel in volja nista nobena realna sila. Misel je kakor svetopisemsko gorčično zrno. Drobno zrnce požene rastlino, iz katere se razvije sčasoma ogromno drevo. Kar so bile enemu pokolenju sanje, se drugemu pokolenju uresniči. V človeški misli in volji je skrita ogromna sila.

Čez poletje, ko vladajo tudi na književnem trgu počitnice, človek rad seže po starih knjigah in jih začne znova čitati. Ženskam bi priporočali, naj prečitajo obširno delo švedske filozofke Ellen Key «O ljubezni in zakoncu», ki je bilo pred dobrimi 20 leti evangelijski zaveznici mladih žensk in deklet. Poedina poglavja, kakor «svoboda ljubezni», «pravica do materinstva», «osvoboditev od materinstva», «svoboda razporeka» itd. so bila pisana za razne švedske liste koncem 19. stoletja in v nemški izdaji so izšla l. 1904.

Octave Bellard:

Teta iz Amerike

Več let sorodniki niso dobili nobenih vestí o zakoncih Cautru, Prosperju in Adeli, ki sta se napotila v Buenos Aires iskat sreče. Nekega dne je pa dobil njun nečak Eugen Cautru, nižji uradnik v Morbihanu pismo, da je stric tam doli v Ameriki umrl. Njegova vdova je po povratku v Pariz izrazila željo, da bi obnovila stike z edinimi sorodniki, ki jih je še imela.

Uradnik, čigar dohodki so bili pičli in ki je živel z ženo in dvema otrokoma zelo skromno, je sprejel to vest s skrivno nado in na njegov odgovor, poln srčnih izlivov, se je nekega dne oglasila.

Bila je starka v preprosti črni obleki, toda s sigurnostjo v vedenju, ki je pričala o nedvomnem bogastvu. Izkazalo se je, da je sicer nekoliko rezervirana, a vendar zelo uljudna in prijazna. Nečakovo deco je takoj vzljubila.

— Zavoljo mene si nikar ne belite glave, — je izjavila takoj spočetka. — V hiši naj ostane vse tako, kakor je bilo. Hrepenim samo po rodbinski prisrčnosti in to najdem pri vas. Ostalo mi je itak samo še nekaj let življenja in po zelo burni preteklosti bi si rada malo odpočila. Pretenzij nimam tako velikih, kakor jih je imel moj raniki, ubožec. Dovolita, da ostanem nekaj dni tu, da preženem iz glave težke misli in skrbí, ki me tarejo.

Dasi je opetovano izrazila željo, da bi odpotovala, sta jo zakonca Cautru

pregovorila, da je ostala čez poletje v Saint-Piere Quiberon, kjer sta imela vilo v najem. Stregla sta ji in vsaka njena želja je bila nemudoma izpolnjena. Teta iz Amerike je smeje sprejemala vidne dokaze ljubezni in gostoljubnosti.

Lahko je izkazovati simpatije teti iz Amerike. Semtertja ji je ušla kratka opazka, iz katere je nečak sklepal, da je teta zelo bogata. Denarne zadeve je omenjala zelo diskretno. Toda na kmatih spada k bon tonu in dostojnosti govoriti čim manj o tem, kar imamo. Dokler človek živi, je molk v tem primeru zlato.

Človek se ne sme bahati, — je trdila teta Adela. Če preveč govori o svojem bogastvu, si nakopije na vrat zavistneže. Po moji smrti bo vse v redu. Zdaj je pa treba o tem molčati.

Toda dan za dnem se je zanimala za borzna poročila in včasih je mimogrede omenila, da se spozna v vrednostnih papirjih. Stric Prosper je nedvomno obogatel v Argentini, kjer ni težko kopiti denar.

Koncem septembra je teta Adela slednjič odpotovala, češ, da mora v okolico Bordeauxa na trgatve. Dejala je, da odpotuje pozneje v Autibes, ker mora urediti svoje zadeve. Šele spomladi da se bo mogla vrniti v Pariz, v »staro rodbinsko hišo«, ki sicer ni bogve kako lepa, toda človek ima pač rad stare stvari.

— Potrpeti morava malo, — je dejal Cautru svoji ženi. — Zdi se mi, da sva njena edina sorodnika in teta ima zelo

Mnoge ženske se zavedajo, da so možem samo v breme, toda kljub temu se jih krčevito drže, ker so prepričane, da jih morejo samo krepke moške roke držati na površju razburkanih življenjskih valov. Tisoč žensk in moških so že skušali iztrgati si iz srca ljubezen, ki ne najde odmeva, pa niso mogli. Raje se ponižajo in sklepajo kompromise, nego da bi se ločili od ljubljenega človeka. Ne smemo pozabiti, da človek ni nadnaravno bitje, da smo vsi ljudje bitja, polna napak in slabosti. Na drugi strani je pa mnogo podležev, ki znajo vsako razporoko zlorabiti. Za te ne velja lepa teorija o svobodni ljubezni. Njim so potrebne trdne vezi zakonskega življenja z vsemi dolžnostmi.

Toda ideal feministk zato še ni manj vzvišen. Morda se bodo razmele kdaj tako izpremenile, da se povzdigne ljubezen in zakonsko življenje do nekompromisne čistote, o kateri je sanjala Ellen Key. Zaenkrat se je pa izkazalo, da so se vse velikopotezne reforme uresničile prej, predno so bili ljudje zanje dozoreli. Zato so prinesle tudi več slabega, nego dobrega.

Ne nosite dolgih kril!

Kdo bi mislil, da je pri ženskah, ki nosijo dolga krila, verjetnost, da se omože, mnogo manjša, nego pri onih, ki kažejo svoje čare. Da lahko dolgo krilo zapre ženski vrata v zakonski raj, priča resnična zgodba, ki se je pripetila te dni v Liverpoolu. Neka Johanna Barker je vložila tožbo in zahtevala od Geofreya Curthona odškodnino, ker jo je nesrečno naključje prisililo nositi dolga krila. Curthon se je namreč zaletel v njo z motociklom. Barkerjeva je padla in si močno opraskala noge. Na desni nogi se ji bodo vse življenje poznale globoke brazgotine. Zato seveda ne more nositi kratkih kril. In sirota se je kmalu prepričala, da moški žensk v dolgih krilih nimajo nič kaj posebno radi. Nihče se ni zmenil zanjo in tako ji je pretila nevarnost, da ostane stara devica. Dva strokovnjaka sta pregledala njeno nogo in ugotovila, da mora res nositi dolga krila.

Sodnik jo je skušal prepričati, da dolgo krilo za žensko ni tako velika nesreča, da bi morala tožiti in zahtevati odškodnino. Toda Barkerjeva je odgovorila, da sodnik v tem primeru ne more biti objektivni, ker je že prestar. Mladi moški mislijo drugače o kratkih krilih. Sodnik je pod težo teh argumentov hočeš nočeš umolknil in obsodil motociklista na 1500 Sterlingov globe, ki bi mu je pa ne bilo treba plačati, če bi se z Barkerjevo poročil. Toda Curthon je raje plačal globo, nego da bi zlezel v zakonski jarem.

Dopolnila h kopalnim oblekam

V kopalne obleke investirani denar se je letos obema spoloma rentiral. Nekateri se koplejo na prepovedanih krajih in vlačijo na suho gagajoče kopalce, drugi si pa napovedujejo sestanke ob vodi in v vodi. Med prvimi so večinoma brezposelni, dočim se rekrutirajo drugi iz zaposlenih. Ona pravi: spoznaš me po rdeči čepici, on pa najde ob vodi in v vodi vse polno rdečih čepic in ni čuda, če se zmeša poleg čepice tudi dekle. Nekateri ženski obrazi pod rdečo čepico mnogo pridobijo, drugi pa mnogo izgube. Čepice ne smemo primerjati izven doma, marveč jutraj takoj, ko se umijemo. Mnoge ženske se zdaj ne poznajo ali pa nočejo poznati razlike pred in po uporabi mila. Bledim obrazom pristojna črna ali črnobela čepica, blondinkam zelena ali temnorjava, črnolaskam rdeča, bela, rumenocrna in rumenozelena. Sicer pa spada čepica k dopolnilom kopalne obleke in jo lahko zamenjamo, ker ni posebno draga. Vendar pa moramo paziti, da tvorijo kopalna obleka celoto in

da poedini deli v barvah harmonirajo.

Kot dopolnilo kopalne obleke v širšem pomenu besede priporočamo modni elegantnim damam še razne druge priklone, v prvi vrsti pižama. Pižama seveda ni za kopanje v Savi ali Sori, pač pa je skoraj neobhodno potrebna ob morju. Pižame za morskata letovišča in kopališča so narejene iz eksotičnih tkanin in imajo večinoma tudi zelo eksotičen kroj. Največ se rabi za pižame lahka neprozorna svila. Poleg običajnega dvodelnega je zelo priljubljen trodelni kroj: hlače nad koleno tesno prepete, telovnik gladek brez rokavov, suknjič pa ohlapen z dolgimi, v zapetju širokimi rokavi. Suknjič je prepleten na notranji strani z zlatimi in srebrnimi nitkami, hlače so iz enobarvnega atlasa, telovnik pa iz pestrega atlase. Pač pa so kopalne obleke letos mnogo manj pesterne nego prejšnja leta. Prevladuje črna barva.

K dopolnilom kopalne obleke v najširšem pomenu spadajo tudi razne kavčukaste zverine, ki so se pojavile v morskih letoviščih kot ameriški izdelek v večji množini šele letos. To so razni konjički, cebre, žirafe, oslički, prašički in druge živali, ki se dajo napihniti tako, da jih v vodi staro in mlado jaha, da ni treba slabim plavcem požirati slane morske vode. Ta ameriška roba, ki se prodaja v ogromnih množinah po vseh evropskih letoviščih, je izpodrinila druge plavalne pripomočke, ki so prišli letos popolnoma iz mode.

Moderna jesenska obleka s plaščem

Izključeno.

— Boste videli, da bo radio kmalu izpodrinilo novine.
— Izključeno.
— Kako to?
— Zato, ker v radio ne moremo zaviti klobase.

Humoristični kotichek

Slabi časi.

— Sakra, so zdaj slabi časi!
— Res je. Včeraj sem imel 1000 Din škode.

— Kako to?
— Zelo enostavno. Hotel sem si izposoditi tisočak, pa nisem našel nikogar, ki bi mi ga posodil.

Doslednost.

— Koliko ste stari, milostiva?
— 28, gospod doktor.
— Saj ste mi že pred dvema letoma dejali, da ste stari 28 let.
— Seveda, ker nisem med onimi, ki govorijo danes eno, jutri drugo.

Kako se pozna.

Kuharica: Glejte, kako se ta aeroplanica krasno dviga.
Sluga: Prvič se pravi aeroplan, a drugič je ta reč moškega spola.
Kuharica: Kako se pa pozna na tako veliko daljavo, da je moškega spola?

V šoli.

— Zakaj prihajaš tako pozno, Janezek?
— Papa me je potreboval doma.
— Kaj nisi mogel najti nikogar, ki bi te nadomestoval?
— Ne, gospod učitelj.
— Kako to, da ne?
— Papa me je baš šeškal.

Največje zlo.

Bolnik: Gospod doktor, povejte mi čisto resnico, pa naj bo še tako bridka.
— Dobro, pa naj bo. Mislim, da bo znašal račun 500 Din.

Poslušno ime.

Sodnik: Obtoženi ste raznih sleparij, tatvin in drugih deliktov, poleg tega ste pa še nastopali pod tujim imenom. Kaj poročate na to?

— No, kar roko na srce, gospod sodnik, in priznam, da nisem mogel omadeževati svojega poštenega imena.

V dekliški šoli.

Katehet učenki: Ali veste, zakaj je ustvaril bog moža pred ženo?

— Učenka ogleduje kateheta, ki ga narava ni obdarila s posebno lepoto in odgovori:

— Predno je bog ustvaril svojo mojstrovino, je izdelal model v grobih obrisih in to je bil mož.

Težak problem.

— Žena mora poslušati svojega moža.

— Kaj pa, če je gluha?

Presenečenje.

— Ženi kupim za god ročno torbico.

— To bo presenečenje za njo!

— Tudi meni se zdi, da bo presenečenje, ker pričakuje, da dobi za god avtomobil.

Nista se razumela.

Stara gospa beraču: Ali nimate druge utehe na svetu, kakor to steklenico žganja?

— Imam, milostiva. Imam doma spravljeno še eno steklenico.

Nevarna progresija.

— Koliko stane ta veliki pes?
— 100 Din.

— A ta srednji?
— 150 Din.

— A oni mali?
— 200 Din.

— A tale najmanjši?
— 300 Din.

— Križ božji, koliko bom moral še le plačati, če sploh nobenega ne kupim!

Med zakonci.

Mož in žena se prepirata. Žena pravi:

— Če očitamo možem grehe, gre pri enem ušesu notri, pri drugem pa ven.

Mož: Če pa zaupamo ženi kako skrivnost, gre pri obeh ušesih notri, pri ustih pa ven.

hodila v Autibes. Sicer pa ni bilo dvoma, da ima stara večino svojega bogastva v vrednotah in da je namenoma razkosala svoje imetje, da bi znižala davek od dedščine.

Ko je bilo glede ogromne dedščine že vse sklenjeno, je prišla 19. maja brzojavka, da je teta Adela v Parizu podlegla pljučnici.

Zakonca Cautru sta bila zelo dostojna. Značala sta skriti svojo radost, gospa je poznala nekaj solzic. Za vsak slučaj je imela že pripravljene. Mož je kazal vse znake tihe melanholije in z večernim vlakom je odpotoval v Pariz. Glede na bogato dedščino si je dovolil prvi razred. Kdo bi mu zameril malo udobnosti, saj ga je čakalo bogastvo!

V Parizu je najel avto in se odpeljal v ulico, kjer je imela teta Adela hišo. Ozka ulica in zanemarjene hiše so ga presenetile. Še bolj ga je pa presenetila hišnica, ko ga je poslala v peto nadstropje. Kaj naj to pomeni? Teta je vendar trdila: rodbinska hiša.

V petem nadstropju je bil na vratih listek: Mme Rinec, rodbinski penzionat.

Cautru je energično pozvonil. Odprla mu je priletna dama.

— Gospod Cautru, če se ne motim?

— Vaša uboga teta je že v krsti. Samo vas smo čakali. Vsi drugi sorodniki so že tu.

— Drugi sorodniki? — je vprašal Cautru presenečeno.

— Seveda. Kaj jih ne poznate? Da, vi ste njen sorodnik po možu. Tole sta dva sorodnika pokojne. Gospod Espe-

ran, vinogradnik iz Barasa in gospod Lotry, lastnik cvetličnih plantacij v Autibesu. Uboga dama je preživela vedno jesen pri enem, zimo pa pri drugem. Za pomlad je imela pri nas rezervirano sobico.

— Nisem vedel, — je jecjal Cautru ves blede.

Nalik avtomatu se je pustil odvesti v tesno, siromašno opremljeno sobico, kjer sta že stala ob krsti dva gospoda, Esperan ves rdeč in Lotry ves zelen od jeze.

— Oba gospoda sta že prečitata pismo pokojne, ki se tiče tudi vas, — je dejala mme Rinec in mu ponudila pismo. Čital je:

— Dragi sorodniki, obžalujem, da vam ne morem ničesar zapustiti. V Ameriki se žal ne obogati vedno. Navežana po moževi smrti na skromno pokojnino, s katero sem se komaj preživljala četrta leta in še to zelo skromno, sem bila tako srečna, da sem našla pri vas podporo vsako leto devet mesecev. To mi je bila edina tolažba na stara leta. Zbogom! Umiram s hvaležnostjo v srcu in v nebesih bom mislila na vas.

V sobi je zavladala grobna tišina in ubogi dediči si niso upali pogledati v oči.

— Gospoda, zdaj, ko ste zbrani, — se je oglasila mme Rinec vsa ginjeja. Pokojna bi morala dvigniti pokojnino šele v juniju in ostala mi je dolžna najemnino za en mesec ter stroške za zdravnika in lekarstva...

Cerkev, restavracija in trgovina pod eno streho

Američani so začeli graditi cerkve v obliki nebotičnikov, v katerih so obenem razni poslovni in veselilni prostori. — Take cerkve se zelo dobro rentirajo.

Na vogalu Franklin Street v mestu Rochester v Ameriki je stala baptistovska cerkev. To je bila stavba iz solidnih kvadratov. Njena zunanost je bila solidna, skoraj bi rekli mračna. Ob nedeljah so zahajali v to cerkev samo ljudje starejše generacije. Naenkrat je pa dobil pastirat mlad župnik, ki je celo cerkev nekako pomladil. Pridigoval je ljudem več o modernem življenju, nego o onem svetu ali o Palestini. Dejal je, da pojmuje krščanstvo kot ljubezen do bližnjega, ne pa kot suhoparne dogme.

Nekje nedelje je stopil na prižnico in dejal vernikom, da mu stara cerkev ne ugađa, da jo hoče dati podreti in zgraditi na njenem mestu 12-nadstropno cerkev, ki bi imela v spodnjih nadstropjih glavne cerkvene prostore, dalje sobe za nedeljsko šolo, za administracijo, za telovadnico, posebno dvorano za razne prireditve in končno veliko restavracijo. Dvanajsto nadstropje bi se porabilo za pisarniške in trgovske lokale. Mladi župnik je govoril navadno samo o abstraktnih rečeh, kakor govori pretežna večina dušnih pastirjev, toda to pot so mu verniki verjeli, ker so videli, kako piše na desko suhe številke suhih dolarjev. Župnik je predlagal, naj se razpišejo deleži in naj se takoj začne pogajanja z bankami. Tako je šlo korak za korakom, dokler ni bil načrt uresničen. Čez poln leto je stalo na prostoru baptistovske cerkve krasno poslopje, ki je izpolnilo vse nade vernikov dotične verske občine. Dohodki od najemnine so zdaj tako veliki, da dobivajo srečni delničarji ne samo dividende, marveč da jim tudi za vzdrževanje poslopja ni treba prispevati. Njihov župnik in njegovi asistenti imajo masne plače in vsak ima svoj avtomobil. Verska občina, ki je prispevala za zgraditev moderne cerkve v obliki nebotičnika, je zbrala z dohodki od najemnine že toliko denarja, da je kupila za mestom veliko zemljišče, na katerem namerava zgraditi detško igrišče in okrevališče za bolne in stare člane.

Moderna cerkev ne služi samo vernikom in njeno zidovje ne stoji tako osamljeno in brez praktičnega pomena, kakor stoji po svetu neštete cerkve. Vsako popoldne so vrata cerkve-nebotičnika na stežaj odprta in ljudje sede v udobnih naslonjačih, da poslušajo orglje, ki pa ne igrajo samo verskih, marveč tudi posvete skladbe. V cerkvi je velika počivalnica za žene, na mizah je na razpolago pisalno orodje, za zabavo in razvedrilo pa imajo ljudje tudi radiokonzerte. To je tipična ameriška cerkev, v kateri je združeno koristno s prijetnim.

Manjših moderno zgrajenih in urejenih cerkev, ki ne služijo samo verskim ciljem, je v Ameriki že več. Baš te dni grade v Newyorku novo praktično cerkev in sicer s pomočjo denarja, ki ga zbirajo med prebivalstvom dotičnega okraja. Vsakemu je dano na prosto, da postane delničar delniške družbe, ki bo cerkveno poslopje eksploatirala. Tudi v tej cerkvi bo hotel, telovadnica, moderno kopališče, tenis igrišče in druge praktične naprave. Finančna stran je urejena tako, da se bo cerkev hitro amortizirala in da bodo znašali čisti dohodki 200.000 dolarjev letno. Ta denar se bo porabil za socialne in družabne namene dotične verske občine.

Če si ogledamo moderne cerkve v Ameriki, vidimo, da so to kombinacije cerkve s hotelom, cerkve s stanovanjsko hišo ali cerkve s trgovskimi lokal-

li. V nekaterih primerih je ta kombinacija vertikalna to se pravi, da je poslopje zelo visoko, ker je stavbišče drago. V drugih primerih gre pa za horizontalno kombinacijo, to se pravi, da tvori cerkev kot taka posebno poslopje, pri katerem je zgrajeno drugo poslopje, ki donša cerkvi lepe dohodke od najemnine poslovnih in drugih lokalov. Cerkev v Ameriki ni težko zidati, ker so po ameriških zakonih oproščene davkov. Pa tudi če ne bi bile oproščene davkov, bi si znali Američani pomagati. V Ameriki nihče ne taji, da je cerkev v sedanji obliki neke vrste trgovsko podjetje in da mora vera služiti v prvi vrsti praktičnim namenom. Vse protestantovske cerkve v Ameriki so urejene tako, da imajo verniki od njih tudi praktično korist. Tudi manjše cerkve imajo svoje zborovalnice, dvorane za družabne prireditve, kuhinje, restavracije, detška zabavišča itd. Dvorana je na razpolago vsaki organizaciji, ki jo rabi za banket ali družabni sestanek. Sploh se opaža med ameriški protestanti pokret, da se ne smejo verske teorije omejit samo na teorije, o katerih se more človek itak prepričati šele na onem svetu, marveč da je treba te teorije takoj izpremeniti v praktično delo.

Duh časa zahteva od vsakega poedinca, da napne v borbi za obstanek vse svoje sile, in zato ni čuda, da prihaja izreženje polagoma tudi na verskem polju. Ljudje so začeli praktično misliti in nobenega dvoma ni, da se bodo že bližnja pokolenja smejala navinosti in misticizmu, s katerim obravnavamo zdaj verska vprašanja. Američani so se že izreznili in zdaj so na vrsti evropski narodi.

Žena in letalstvo

Iz pogovora s slavno letalko lady Bailey

Ljudje, ki ne letajo, mislijo, da je to zelo težko, nevarno in naporno za živce. V resnici je pa baš nasprotno. Letati je mnogo lažje, nego voziti se v avtomobilu. Mehanična kontrola je pri tem mnogo lažja in manj enostavna hitrosti človeka ne moti. Med letanjem tudi ni treba misliti na vse druge činitele, ki pridejo v poštev pri vožnji z avtomobilom in drugimi modernimi vozili. V zraku tudi ni nobenih zaprek, niti redarjev, ki skrbje, da se avtomobilisti in motociklisti drže cestnopolijskih predpisov. Kar se tiče nevarnosti in nesreč, je treba priznati, da so v primeri z ogromnimi razdaljami, ki jih prelete aeroplani vsak dan, zelo redke. Največ nesreč se pripeti pri poskusnih poletih, ko preizkušajo nove motorje. Pri takih poletih hoče vsak letalec pokazati nekaj novega in riskira vse. Toda dobro preizkušeno letalo, kakor je »Moth«, še daleč ni tako nevarno, kakor avtomobil.

Živci med letanjem sploh ne trpe. Človek se med poletom celo odpočije, ker sploh ne čuti, da se premika. Letanje ima pred vožnjo z modernimi prometnimi sredstvi to veliko prednost, da je človeku na razpolago zračno prostranstvo in da ne naleti nikjer na nobene ovire. Glede obleke je nastala zadnje čase velika izprememba. Zdjaj ni več potreben poseben letalski kroj, kakršne so nosili doslej letalci. Kakor za avtomobiliste, tako tudi za letalce niso potrebne posebne obleke. Za polet zadostuje usnenj suknjič, topel volnen šal, trpežne rokavice in klo-

buček, ki se tesno oprijemlje glave. Ko prileti dama na cili, sleče plašč, odloži rokavice in se lahko takoj udeleži čajanke. Če je namenjena k večerji, vzame s seboj v letalo mali neceser, v ročni kovček pa spravi večerno obleko. Garderoba naših babic bi bila gotovo zahtevala posebno letalo za prtljago.

Mnogi so le vpraševali, kako dolgo se je treba učiti letati. Po mojih izkušnjah zadostuje 20 ali celo 15 polurnih lekcij, pa se dama nauči upravljati lahko moderno letalo, čigar kontrola je zelo lahka. Zdjaj imam že mnogo dobrih instruktorjev in prepričan sem, da bodo tovarne kmalu nudile brezplačen pouk vsakomur, kdor bo kupil letalo.

Zanimivo je vprašanje cen. Dober aeroplan stane zdaj okrog 650 šterlingov (okrog 180.000 Din), v angleški tovarni, nemško letalo pa dobimo že za 540 šterlingov (150.000 Din). Cene bodo pa padle, čim začno ljudje v večjih množinah kupovati letala. Ni daleč čas, ko bo letalo prav tako razširjeno, kakor je zdaj avtomobil. V Ameriki imajo zasebniki že zdaj nad 2000 lahkih letal. Tudi v Nemčiji so civilna letala zelo razširjena in večje trgovske družbe imajo svoja letala. Letalo je sicer razmeroma zelo drago, pač pa je letanje mnogo cenejše, nego vožnja z avtomobilom. Vsak kilometer poleta nas stane približno 3 Din. In če računamo, da lahko letimo iz kraja v kraj brez ovinkov, pridemo do zaključka, da je letalo najhitrejšo, obenem pa najcenejše proleto sredstvo. Prepričana sem, da se bo letalstvo kmalu tako razvilo, da bomo lahko letali 320 km na uro.

Na prvi pogled se zdi človeku čudno, da se lokalni činiteљи tako boje tega prometnega sredstva. Toda pomisli-li moramo, da je tudi železnica spočetka naletela na velik odpor, da so ljudje o polaganju podmorskih in podzemnih kablov zelo dvomili in da so bili prvi avtomobili naravnost osvoženi. Ni torej čuda, da je človeštvo sprejelo tudi letalstvo s takim nezaupanjem in odporom.

„Uhoga mati, ne kloni glave!“

»Tribuna« objavlja nove pretresljive podrobnosti o katastrofi italijanske podmornice »F 14«. Posebno gnjiliva je vest o zadnjih besedah kapitana Wiela, ki jih je napisal v svoj dnevnik. Ob enem objavlja »Tribuna« ves pogovor med radiotelegrafistoma potopljene podmornice in podmornice »F 15«, ki je prva prišla na pomoč in se potom brezžičnega brzojava prva zvezala z njo.

Na poziv »F 15« se je odzval radiotelegrafist potopljene podmornice in signaliziral: Na ladji je šest mrtvih, ker je vdrla voda v sprednji del ladje, ki se je zapičil v morsko dno. Lega podmornice je skoraj vertikalna. »F 15« je nato signaliziral, da pridejo potapljači na pomoč. Nato je bil pogovor za nekaj časa prekinjen, kmalu pa je »F 14« zopet signaliziral, da so se pojavili strupeni plini, ker so prišli akumulatorji v stik z morsko vodo. Posadki se je sicer posrečilo, da je potom cevi prišla do svežega zraka, toda dovoz zraka je bil preslab in zaradi razširjanja strupenih plinov se je posadka kmalu nahajala v obupnem položaju. Telegrafist je brzojavil rešilec, da naj se požurijo. Potapljači so pa počasi morali prekiniti reševalno akcijo.

Proti polnoči so posajali signali potopljene podmornice vedno šibkejši. Le dve besedi so rešitelji razločno čuli: »Izgubljeni smo!« Nato je zavladala grobna tišina. »F 14« se ni javila več. Ko so pozneje podmornico dvignili in odprli, so našli junaškega telegrafista še vedno pri aparatu, njegova roka je slonela ob tipkah. Kapitana je našel njegov brat sedečega za mizo, na kateri je ležal njegov dnevnik. S tresočo-

roko je napisal kapitan zadnje besede: »Čakamo in upamo na rešitev. Uhoga mati, ne kloni glave!...« Dalje ni mogel in stavka ni dokončal, ker ga je plin omamila in zadušila.

„Ljubim“ v 27 jeziki

Sotrudnik francoskega lista »Gaulois«, ki je menda velik prijatelj ženskega spola, si je zapomnil izraz »ljubim« v 27 jeziki. V italijanščini »ti amo«, v španščini se glasi ta sladka beseda »amo«, v grščini »agapo«, v rumunščini »eu iupsec«, v angleščini »i love«, v ruščini »ljublju«, v holandski »iu maag«, v nemščini »ich liebe«, v bretonščini »karann«, v danščini »jeg elsker«, v švedščini »jag alaska«, v poljščini »kocham«, v kasirščini »maitatzenet«, v madžarščini »varok«, v turščini »sereyorum«, v arabščini (v Alžiru) »nehabbe«, (v Egiptu) »nefal«, v perzijski »dust darem«, v armenščini »gesirem«, v hindostanščini »main bolta«, v kambotščini »khubom steland«, v anamitski »tai-tuong«, v kitajščini »ono hi huan«, v japonščini »vatakusi va suki masu«, v malajščini »sahya suka« in slednjič v volapükščini »lofob«.

Tragedija v Alpah

Že včeraj smo poročali, da je odšla v petek večja družba dunajskih turistov na planino Dachstein, ki je zelo nevarna plezalna tura, dostopna samo izvežbanim turistom. Vsi člani ekspedicije so bili sicer dobri planinci, toda v nevarni steni jih je zalotil vihar. V tork zjutraj so čuli drugi turisti in pastirji krike turistov, ki so bili očividno v smrtni nevarnosti. Zato sta odšli takoj dve rešilni ekspediciji na pomoč. Prva ekspedicija iz Schladminga se je morala brez uspeha vrniti v dolino. Vihar in snežni metež, ki sta divjala v Alpah, sta onemogočila vsako reševalno akcijo.

Zato je bil pozvan na pomoč rešilni oddelk dunajskega planinskega društva. Rešilna ekspedicija je po silno nevarni in naporni turi dosegla skupino napol zmernih turistov. Rešila je še pet turistov, dočim sta dva v viharju treščila v prepad in se ubila. Ponesrečena turista sta strojni ključavničar Edmund Sturm in pekovski pomočnik Franc Windsteiger. Zadnji je bil edinec in zadnja opora matere vdove.

Poglavar indijskega plemena v Evropi

Angleška vlada je pozvala v London 107-letnega poglavarja indijskega plemena Siouxov po imenu Beli Orel. Dolga vožnja od kanadske meje starega Indianca ni prav nič utrudila. Mož je prispel v Evropo v indijanskem kroju, prsa ima pokrita z visokimi odlikovanji ameriških in evropskih držav, na glavi ima perjanico, v kateri je perje orlov, ki jih je ujel pred 87. leti kot 20-letni mladenič. Beli Orel je v Ameriki zelo popularen. Pri vseh ameriških prezidentih od Abrahama Lincolna je bil opetovano v avdijenci. Na vrtu Belega doma v Washingtonu leži zakopan njegov tomahavk, bojna sekirica, ki jo je zakopal l. 1876 v znak večnega miru z belokožci.

Čim je prispel v London, so ga obkolili novinarji in ga vprašali, kako je dočkal tako visoko starost. Znano je namreč, da so stoletniki med Indijanci bele vrane. Beli Orel je odgovoril: »Vstajajte zgodaj, živite enostavno in tako boste dočakali visoko starost. Pijte mnogo sveže vode in kopljite se v mrzli vodi. Topla voda ni za kopanje. Jejte čim več sadja in zelenjave. Če že jeste meso, ne sme biti preveč

kuhano. Glavno pa je, da človek neprestano misli, da mora dočakati visoko starost.

Na parniku, s katerim se je vozil Beli Orel v Evropo, se je udeleževal vseh zabav in sportnih prireditev. Potnike je kratkočasil tudi z indijanskimi plesi. Ko se je v pristanišču Southampton poslovil od potnikov, so mu napravili špalir in ko je zapuščal parnik, je poljubil po vrsti vse ženske. Moških pa ni hotel poljubiti. Mož ima kopico otrok. Najstarejši je star 77, najmlajši pa 45 let. Vnukov in pravnukov ima pa toliko, da niti sam ne ve, koliko jih je.

Amundsena še vedno iščejo

Iz Osla poročajo, da je norveško mornariško ministrstvo odredilo novo rešilno ekspedicijo, ki bo iskala Amundsena in Guilbauda. Ribiška ladja »Heimland« preišče ozemlje med otokom kralja Karla in obalo otoka Edge. Ekspedicija Američanke miss Boyd pa preišče s parnikom »Hobby« ozemlje okrog zemlje Franca Jožefa. Francoški admiral na križarki »Strasbourg« in kapitan Wisking sta se sporazumela, da bo križarila ladja »Yelle-Kri« po morju med parnikoma »Heimland« in »Hobby«. Francoska križarka »Strasbourg« in norveški parnik »Michael Karos« bosta iskala Amundsena na odrtem morju okrog Medvedjih otokov in dalje proti vzhodu. Parnik »Quentin Roosevelt« se ne udeleži nove rešilne ekspedicije, ki bo trajala najbrž do konca avgusta.

»Giornale d'Italia« objavlja pismo, ki ga je poslal Lundborg Nobilu. Lundborg v pismu obžaluje tendenciozne komentarje v inozemskem tisku, ki se tičejo rešitve generala Nobila. Lundborg ponovno izjavlja, da je imel d. rektive, da mora rešiti najprej Nobila. Iz Rima poročajo, da je parnik »Citta di Milano« priplul v Kingsbay in da so že začeli montirati avion M 18.

Obujanje mrličev

Zadnje čase se zdravniki intenzivno pečajo z oživljanjem mrtvecev in zlasti na Danskem je bilo izvedenih več poskusov obujanja mrličev. Danski listi poročajo o senzacionalnem uspehu slovitega danskega zdravnika dr. Jakoba Nordentoffa, kateremu se je potom injekcije posrečilo nekega 81-letnega starčka obuditi k življenju. Vbrizgal mu je v srce adrenalin, s katerim zdravniki že delj časa delajo poskuse.

Starček se je moral podvreči operaciji na notranjih organih, toda narokoz ni prenesel in zadela ga je srčna kap. Zdravnik je ugotovil smrt. Dihanje, žila in srce so prenehali delovati. Dr. Nordentoff je pa prizval starčku adrenalin v srce, ki je takoj zopet pričelo delovati.

Seveda je ta uspeh vzbudil v zdravniških krogih precejšnjo senzacijo, vendar je več uglednih zdravnikov izjavilo, da so dosedanjí poskusi pokazali, da je lahko obuditi mrtvece, če smrt ni nastopila radi splošne osabelosti ali poškodovanja važnih organov. Toda življenje uspe samo v primerih, če je bilo vbrizganje izvršeno 10 minut po nastopu smrti. Po desetih minutah namreč srčna muskulatura otrpne.

Informacijska pisarna.

Gospodična: Tu je informacijska pisarna, kajne?

Uradnik: Da. Kaj bi radi? — Ah, prosim, povejte mi, je-li oni uradnik pri okencu št. 7 oženjen in če ni, kako se piše.

Tudi šport.

— Kakšna laž in nesmisel, ko trdijo ljudje v časopisih, da doseže človek s športom vitko linijo telesa. Jaz postajam z vsakim dnem debelejši, pa vendar že 20 let zbiram stare pošne zamke.

Edgar Wallace:

TRJE PRAVIČNIKI

ROMAN

24.

V nočnem ekspresu.

Mr. Oberzohn je bil človek navade; zato je zelo pogrešal svoj vsakodnevno vožnjo na City - Road. V drugih okolnostih bi bil to zelo občutil, toda v poslednjem času se je dodobra sprijaznil s svojim nizkim naslanjačem in z velikimi folijanti. In čeprav je bil City-Road v mnogih pogledih zelo koristna ustanova in je bilo provizorično poslopje, ki si ga je nabavil njegov poslovodja, le slab nadomestek, se je Oberzohnu zdelo, da ga skoro ne pogreša.

Oberzohn & Smitts je bila trdka, ki je vzkliła čez noč. Po zaslugi energičnih družabnikov, zlasti pokojnega Smittsa, ki je bil strokovnjak za afriško trgovino, je nastalo cvetoče podjetje, ki je še pred desetimi leti imelo likvidnega pol milijona funtov šterlingov.

Naročila so sicer še vedno prihajala. Toda Mr. Oberzohn je bil zadovoljen, da mu je mineval čas. Upal je, da se mu čez osem dni ne bo več treba ukvarjati s takimi malenkostmi in da mu bo mogoče opustiti trdiko in prodajne zaloge blaga. Kupci so se že javljali, toda pol milijona funtov se je bilo skrčilo že na desetino te vsote in še to bi pogotilni zapadli račun.

Kakor je Manfred rekel, so bili Oberzohnovi tekoči izdatki velikanski. Imel je agente pri vseh evropskih central-

nih vladah in čeprav niso bili vredni soli, ki so jo porabili, so za svoje delo dobivali več kakor zgolj za začetno.

Oberzohn je bil prebil dopoldne v svojem laboratoriju in se je bil baš spustil na stol, ko je prispel brzojavni sel na kolesu, se za trenutek ustavil pri psih iz litiga železa, ki so stali v parku, nakar je zazvonil, da je odmevalo po vsej hiši.

Mr. Oberzohn je pohitel k vratom. Brzojavka, poslana na njegov naslov, je morala biti važna.

Vzel je brzojavko, zaloputnil brzojavnemu selu vrata pred nosom in je raztrgal ovoč.

Bili so trije listi, polni napačno pisanih besedi, zakaj brzojavka je bila sestavljena v portugalski in brzojavni uradnik je slabo znal ugibati. Oberzohn je prečital brzojavko, prečital jo še enkrat, nato je vzel papir in svinčnik in jo vestno prevel v švedščino. Položil je brzojavko na mizo in je spet segel po knjigi, toda ni čital. Misli so mu letele od Lizbone v London, s Curzonove ceste v njegovo tovarno. Naposled je knjigo zaprl, vstal, odprl vrata in zabevskal po Gurthra.

Čudaški možak je prišel v samih nogavicah, lasje so mu v kuštrih padali na obraz; neprijeten pogled.

Dr. Oberzohn je pokazal na sobo in možak je vstopil.

Eno uro sta govorila za zaprtimi vrati. Potem je Gurthrer prišel ven; kazal je zobe v svojem glupem smehljaju in je žurno odhitel po stopnicah.

Danska služkinja, ki je prišla mimo doktorjeve sobe, je slišala godrnjav glas, ki je govoril v telefon. Toda ker je govoril v jeziku, ki je bil od daleč

soroden njenemu lastnemu, a se je vendar znatno razlikoval od njega, bi ne bila mogla razumeti navodil, opominov, ukazov in nasvetov, tudi če bi jih bila razločno čula.

Oberzohn se je vrnil k svoji knjigi in k lunchu, ki je obstajal iz nekaj umetnordeče tekočine. Pol njegovih možganov je bilo pri to priljubljenem mu filozofu, druga polovica pa je ročno delala. Igral je nekaj duševni šah in je ves čas iskal poteze, s katero bi mogel protivnika matirati. In ko se mu je zazdelo, da je našel potezo, je odšel na vrt. Od tam se je dvignil na položno streho svoje hiše. Pod njim je ležal London, njegovi stolpi in dimniki so se nejasno odražali iz megle in dima. Mr. Oberzohn je sovražil London. V njegovih očeh je bilo lepo le njegovo lastno posestvo. Ljubil je ta kraj, zapuščen od vsega sveta, to umazano pustino, kjer si je bil postavil svoj dom.

Vrnil se je zopet dol, zaprl za seboj strešno lino in potikal na Gurthrova vrata.

»Noter!« se je odzval glas.

Oberzohn je vstopil. Gurthrer je bil v sami spodnji srajci. Bil se je že obril in se je baš pripravil, da pojde v drugič z britvijo čez obraz. Obrnil se je, ves pokrit z milnico in se je novodošlec zarezal. Doktor je godrnjaje zaprl vrata in odšel dol; vedel je, da se je mož tisti trenutke počutil zelo srečnega, zakaj Gurthrer ni ničesar ljubil tako zelo kakor pripravljanje in očičenje svoje vnanosti.

Dr. Oberzohn je obstal pri vhodu v svojo sobo; nekaj časa je okleval med knjigami in laboratorijem, se naposled

odločil za le-tega in potem ga dve uri ni bilo na spregled.

Le enkrat je stopil iz sobe in v roki je imel zeleni zabojček, v katerem je bilo »najmogočnejše kemično sredstvo.«

Proga čez Newhaven in Dieppe je včasih zelo frekventirana in neredko so vlaki, ki vozijo na Pariz, prenapolnjeni. Včasih pa imaš lahko vso noč na razpolago prazen vagon. Tisti večer, ko si je Elija Washington kupil listek, bi bil mogel, če bi bilo fizično mogoče, v enem kupeju sedeti, noge pa položiti na klop sosednega kupeja.

Med obema velikima vejama anglosaškega plemena je pomembna razlika. Anglež se rad vozi sam in ne govori mnogo. Vožnja iz Londona v Carigrad se mu zdi idealna, če ima na razpolago lasten kupe, v katerega ne more nihče drugi kakor samo izprevodnik. In če se mu posreči doseči cilj potovanja ne da bi mu bilo treba izustiti senzacionalnejšo izjavo kakor zgolj »da« ali »ne« na sopotnikovo sodbo o vremenu je dosegel višek sreče.

Američan ljubi družbo. On se vedno želi poučiti in informirati o tem ali onem. Če je sam, je nesrečen, če mora molčati, postane nervozen. Njemu se hoče govoriti o velikih in važnih stvareh, kakor na primer o bodočnosti dežele, o izgledih žetve, o trgovski konkurenturi; same stvari, o katerih povprečen Anglež ničesar ne ve in za katere se bore malo zanima.

Mr. Washington je bil sam v kupeju in je bil nezadovoljen; izprehajal se je po hodniku in poškilil v vsak oddelek, upajoč, da bo kje naletel na roja-

ka, ki bi bil v sličnem nevšečnem položaju kakor on.

Njegovo iskanje je bil brezuspešno in se je vrnil v svoj voz, kjer je bil ostavil prtljago in povrtnik. Sedel je in začel prelistavati neki angleški humanistični list; iskal je zama stvari, katerim bi se inteligent mogel smejati.

Vagon je imel vrata na sprednji in na zadnji steni in večina potnikov je morala mimo odprtih vrat Washingtonovega kupeja. Vsakič, kadar so se kje vrata zaloputnila, je pogledal, v nadi, da bo naletel na duševno sorodno si dušo. Toda doživljal je razočaranje za razočaranjem, dokler ni naposled neka dama obstala pri vratih njegovega oddelka. Bil je kupč za kadilce, toda Washington, ki je znal biti galanten, bi bil zelo rad žrtvoval svojo smotko za njeno družbo.

»Mlada je,« je presodil, »bržčas vdova.«

Bila je oblečena v črno, njen prikupni obraz je zastirala gosta tenciča.

»Ali je ta kupč zaseden?« je vprašala s tihim, malone šepetočim glasom.

»Ne, Madam!« Washington se je odkril in vstal.

»Dovolite?« je zaprosila z mehkim glasom.

»O seveda! Prosim! Izvolite si izbrati prostor!« je rekel galantni Američan. »Ali želite sedeti pri oknu?«

Odskimala je, sedla poleg vrat in mu obrnila hrbet.

»Dovolite, da pušim?« je čez nekaj časa vprašal Washington.

»O, prosim!« je odgovorila in je zopet odvrnila obraz.

Pariški policijski prefekt o komunizmu

V Franciji so začeli energično preganjati komuniste. — Pariški policijski prefekt se zavzema za mednarodno borbo proti komunizmu.

V Franciji so začeli zadnje čase energično preganjati komuniste in vlada je napela vse sile, da zajezi boljše-
viško propagando, ki je že ogrožala
javno varnost in družabni red. Pariški
novinarji so se obrnili na policijskega
prefekta Jeana Chiappea s prošnjo, naj
jim pojasni svoje stališče napram zatir-
anju boljševiske propagande. Policijski
prefekt je izjavil:

«Ne preganjam boljševisma kot po-
litične doktrine. Politika kot taka ne
spada v mojo kompetenco in zato mi
še nikoli ni prišlo na misel, da bi na-
stopil proti opozicijskim strankam,
kakršna je n. pr. socialistična. Po mo-
jem mnenju socializem ni politična
stranka. Zame obstaja ta pokret v treh
oblikah in sicer kot organizacija, na-
perjena proti javnemu miru in redu,
kot napad na državno varnost in kot
destruktivni element v kolonijah, v ar-
madi, v državni upravi itd. K sreči od-
klanja zdrava pamet in patriotizem
francoskega ljudstva te antinacionalne
elemente, ki dobivajo moralno in gmo-
tno podporo iz Moskve. Ta izraz rabim
nalašč, kajti po mojem mnenju ni no-
bene razlike med sovjetsko vlado in
trehjo internacionalo. Vem dobro, da
prihaja za boljševisko propagando na-
menjen denar iz Moskve in da najdajo
vsi preganjani komunisti v Moskvi
varno zavetišče. Občinski svetnik Cre-
met, ki sem ga zasledoval zaradi vo-
luntstva, je pobegnil iz Francije s svo-
jo ljubico in oba sta bila še nedavno v
Moskvi.

Komunisti imajo svoje privržence
med nezadovoljnimi vsega sveta. Imajo
jih tudi med takimi, ki nimajo pojma o
gospodarskih doktrinah Karla Marxa.
Če govorimo o boljševismu v Franciji,
moramo poznati razliko med onimi, ki
plačujejo stranki članske prispevke, in
takimi, ki z boljševismom samo plato-
nično simpatizirajo. Število zadnjih je
razmeroma veliko, toda v primeri s
število prebivalstva neznatno.

Če računamo, da je v Franciji šte-
vilo komunistov, ki plačujejo redno
članske prispevke v strankino blagajno,
komaj 55.000, od teh 15.000 v Parizu
in v okolici, pridemo do zaključka, da
je to število v resnici brezpomembno.

Na svojih manifestacijah komunisti
redko spravijo skupaj nad 10.000 ude-
ležencev, če računamo tudi žene in de-
co. Na drugi strani so pa komunisti
v tesnem kontaktu z delavsko konfe-
deracijo, čije predsednik je odpuščen
železničar Monmousseau in ki šteje
400.000 članov. Mirno lahko rečem, da
je zadnja leta število članov komuni-
stične stranke v Franciji nazadovalo,
dočim se je število članov socialistič-
ne stranke pomnožilo.

Če hočemo uspešno zatirati komu-
nizem, mora biti policija vedno dobro
poučena o načrtih in naklepih komuni-
stov. Komunistična propaganda se vo-
di tajno in zato jo je tako težko zati-
rati. Komunisti se radi skrivajo pod
socialistično ali celo patriotično firmo.
Imam zanesljive informacije, da rova-
rijo komunisti za hrbtno organizacijo
starih bojnikov, ki je v očeh javno-
sti patriotična organizacija, v resnici
pa samo podružnica komunistične
stranke pod vodstvom komunističnega
poslanca Jacquesa Duclosa. Če smo
dobro informirani o boljševiskih načr-
tih, jih lahko preprečimo. Seveda mo-
ramo biti energični in prepovedati vsa
manifestacije po mestih. Ljudstvo
mora delati, oblasti so pa odgovorne
za red in javno varnost.

Toda če hočemo, da bo boj proti
komunizmu uspešen, ne zadostuje sa-
mo zatiranje boljševiske propagande.
Vlada mora skrbeti za konstruktivni
socialni program, za cenena stanova-
nja, za starostno zavarovanje, za raz-
ne socijalne ustanove, za reguliranje
plač državnih uradnikov in delavcev
itd. V borbi proti komunizmu je neob-
hodno potrebna energična policijska
akcija, ki pa ne more doseči zaželjene-
ga uspeha, če vlada ne poskrbi za pa-
metne socijalne reforme. Boljševizem
služi interesom tuje države in njegova
akcija je zasnovana na mednarodni
podlagi. Po mojem mnenju bi bilo tre-
ba organizirati borbo proti boljševizmu
v mednarodnem obsegu. Boljševizma
ne smemo smatrati za politično stranko,
marveč za protinarodni pokret in
agenta tuje države, ki skuša vsiliti svo-
jo socijalno revolucijo vsemu svetu, da
uniči vse države in izpodkoplje vse te-
melje civilizacije.»

domotožja ruskih emigrantov po veliki in
sveti matjuški Rusiji. V ganljivi obliki nam
pokaže kruto in žalostno — pretresljivo
usodo nešteti ruskih emigrantov, ljudi, ki
so danes raztepeni po vseh delih sveta. Iz-
vrstni tolmači velikega in neskončnega trp-
ljenja te ogromne množice nesrečnikov so
Mady Christians, Livio Pavanelli, Wilhelm
Dieterle in general Aleksander Murski.

Od filmov z izredno senzacionalno vse-
bino je omeniti film »Cirkus Royal«,
ki se odlikuje po izredno napetih cirkuskih
atrakcijah, po scenah, kjer predvajajo naj-
boljši svetovni akrobati najneverjetnejše
akrobacije in vratolomnosti. V glavnih
vlogah nastopajo Bernhard Götzke, Siegf-
ried Arno, Werner Pitschau itd.
»Pomlad se probuja« je najnovejši
film svetovne produkcije, ki je izdelan
po istoimenskem znamenitem romanu F.
Wedekinda. Svetovna kritika priznava eno-
dušno, da je ta film z ozirom na vsebino,
tehniko in interpretacijo nosilcev glavnih
vlog v najharmoničnejšem skladu z ideolo-
gijo pisatelja Wedekinda samega in da ve-
lja ta trditve v prvi vrsti za predstavite-
ljico glavnih vlog, za lepo plavalaso Grete
Mosheim. Film »Pomlad se probuja« je na-
d vse krasno insceniran in bo istotako kakor
naslednji film Grete Mosheim »Sedem-
najstletne«, kjer je z zanosom in »na-
ladskim ognjem prikazano na delikaten na-
čin mišljenje današnje doraščajoče ženske
mladine, žel nedeljeno hvalo in priznanje
naše kinopublike.

Dobri obetajo biti nadalje še filmi »So y-
oka« (po romanu Edgaria Wallacea »Der
Unheimliche«), »Kadet pomorska«, ki se
odlikuje po prekrasnih scenah iz bitke
pri Skagerraku, »Zablode« (z Lil Dag-
ver), »Preteklost« (z Ossi Oswaldom)
in »Velemost«, roman idealne deklice
v močvirju velemestnega življenja.

In če pregledamo sedaj vsa navedena
filmska dela ter upoštevamo njih zasedbo
s prvovrstnimi filmskimi umetniki, smemo
z upravičenostjo pričakovati, da bodo naši
kinematografi imeli dovolj prilike nuditi pu-
blici filme najboljše kvalitete.

— Grete Mosheim se je poročila. Ljub-
ljenska nemške kinopublike, poznana plavo-
laska Grete Mosheim, se je poročila. Toda
ne morebiti samo v filmu ali na odru, tem-
več prav v resnici. Nedavno je stopila v Ber-
linu pred oltar z znanim filmskim igralcem
Oskarjem Homolkom, katerega poznamo
tudi pri nas v Ljubljani iz mnogobrojnih
negovih izvrstnih kreacij. Tako poteka to-
rež življenje; prav pogosto igrajo ljudje
gledališče drugim v veselje, končno pa pri-
de le na vrsto scena, ki je tudi njim samim
v zabavo.

Nove knjige in revije

»Domači prijatelj«, meseč. za zabavo
in pouk. Prejeli smo 7., juljsko številko,
ki je po svoji vsebini zelo pestra in zani-
miva. Naslovna slika na platnicah je lino-
rez slikarja-grafika Elka Justina, enako tu-
di nekaj dovršenih ilustracij med tekstom,
ki so sami originalni lesorezi. Predvsem pa
ugaja njegova nenadkriljiva ilustracija pod
naslovom »Udarila je strela«. Vsebinska 7.
številka je sledeča: Mirko Kuncič: Pastir
Klemen (novela), Gustav Strniša: Večno
razpoloženje (pesem), Danilo Gorinšek:
Sanje (pesem), Radivoj Rehar: Svojo ljube-
zen (pesem), Silvester Škerl: Obrazi iz
ljublanske drame, Anton in Gusti Danilo-
va, (Ilustracija Iv. Vavpotiča), B. Podgor-
šek: Bežne slike z dopusta (potoptis), J.
Busse Palma: Potepuhova povest (poslove-
nil P. H.), Ivan Vuk: Skozi okno vlaka
(potoptis), Drobiz: Izhajla koncem vsakega
meseca. Naročnina letno 30 Din, posamez-
na številka 4 Din.

»Zbor«, revija nove zborovske glas-
be. Urejuje Zorko Prelovac. Izšla je pred
kratkim letnjo številka te naše nedvomno
najboljše glasbene revije, ki prinaša med
ostalimi sledeče zanimive spise: Češki pe-
ski festival in ustanovitev Vseslovenske
Pevske Zveze (nadaljevanje), dr. Anton
Schwab: Itpavci in jaz (nadaljevanje), Kon-
certna turneja pevskega zbora Glasbene
Matice na Češkoslovaško in na Dunaj
(potni vtisi Matičarjev), Življenjepis našega
skladatelja Ferda Juvanca, Zgodovina
pevskega društva »Zvone« v Smartnem pri
Litiji, Drobiz: »Zborom« so priložene štiri
litografirane partiture, in sicer: Allons en-
fant (besede Hajdurina Čurica), uglašil
Ferdo Juvanc in poklonil Ljubljanskemu
Sokolu ob društveni 65letnici 1863—1928,
dalje Narodna (besedilo Gustava Strniše),

„Vsi me
imajo radi“

pravi razumna Mica.
„Moški so pazljivi
in mi prinašajo da-
rove, toda eden me
je ugodno iznena-
dil, ker praktično
misli: Prinesel mi
je RADION!“

Varuje perilo!

Film Kakšne filme nam obeta nova sezona

Za letošnjo jesensko filmsko sezono vlada
med našo kinopubliko izredno zanimanje.
Poročali smo že o programu, ki ga napo-
veduje Ufa in da uspešno radovednosti
naših čitateljev iz krogov ljubiteljev kine-
matografa, prinašamo v naslednjem pro-
dukciji, ki jo napoveduje za letošnjo se-
zono zagrebški podružnica »Pan-filmas«.

Na prvem mestu je omeniti razkošni
velefilm »Moulin Rouge«. Važno pri-
tem filmu je dejstvo, da je izdelan pod re-
žijo znamenitega E. A. Duponta, moža, ki
je ustvaril doslej celo vrsto krasnih umet-
niških del, med njimi velefilm »Varietete«.
Izredne sposobnosti tega moža so se zra-
čale ravno iz slednjega filma na najvidnejši
način in ime režiserja Duponta je postalo
takrat slavno širno sveta, celo v Ameriki.
V filmu »Moulin Rouge« nastopa Olga Če-
nova v vlogi pesalka, ki fascinira s svojo
krasno pojavo, temperamentno igro in raz-
košnimi toaletami slehernega gledalca. Či-
sto upravičeno stavljamo zato na ta film,
ki je delo produkcije British International
Pictures, naša največja nadej.

Film »Luisa in Napoleon« je ugla-
dal luč sveta pod režijo znanega Karl Gru-

neja. V glavnih vlogah nastopajo Mady
Christians, Adela Sandrock in drugi zame-
niteljski filmski igralci. Ta film je najimpozan-
tnejša slika slavne zgodovinske epohe za
časa vladanja francoskega imperatorja Na-
poleona Bonaparte, izdelan z vsem potrebnim
razkošjem in sijajem.

»Zadnji dnevi carja Nikolaja«
je filmsko veledelo, kateremu služi kot
vsebinska žalostna usoda zadnjega ruskega
carja in tragični dogodki zloca ogromnega
ruskega carstva v letu 1917. Veličino tega
filma in izredno zanimanje, s katerim se
pričujejo izgotovitve tega epohalnega dela,
ni treba še posebej poudarjati. Dva filma
sličnega stila in ozadja sta film »Revo-
lucija« in »Carjev adjutant«. Za-
sedba prvega z najboljšimi svetovnimi film-
skimi kapacitetami, kakor Suzy Vernon,
Katarina Bell, Gösta Eckmann, Fritz Kort-
ner in Walter Rilla na je dovoljno jamstvo
za umetniško kvaliteto in vrednost filma.
Dejanje in vsebina filma pa je mistična Ru-
sija v krvi, v prevratnih idejah, za barika-
dami, v novih zakonih, v novem svetu. Iz-
vrstno delo nam prikazuje prerodenje veli-
kega ruskega naroda, ki stavlja vse svoje
zakone, svoje življenje in svoje svetlinje na
popolnoma nove temelje. V drugem filmu
»Carjev adjutant« pa dominira romantika in
viteštvo Rusije preteklega stoletja. Glavno
vlogo ima tu znani, nepozabljeni Ivan Možu-
hin, junak monumentalnega velefilma »Car-
jev selc«.

Nato prihaja na vrsto film »Nostal-
gija«, prekrasna velepesem hrepenenja in

po otroku. Takrat seveda nismo raz-
umel njenega hrepenenja. Omeniti mo-
ram, da so jo starši proti njeni volji
obesili na vrat višjemu častniku, ki je
bil mnogo starejši in ki je že v mlado-
sti izčrpal vse svoje življenjske sile.

Nekaj časa sem živel kakor v pravi-
ljici. To divno pravljico je razpršilo
povelje o odhodu na bojišče.

Ustrašila se je. Vsa je prebledela,
plakala pa ni.

Imela je stike z dvornimi krogi.
Šušljalo se je vse mogoče, toda to je
zdaj brez pomena.

Svojo obljubo je izpolnila. Dala mi
je priporočilo pismo in najbrž so bili
o meni obveščeni tudi pri armadnem
poveljstvu, še preden sem se zgasil,
kajti ravnali so z menoj v svilenih ro-
kavicah, zlasti moj neposredni povelj-
nik. Dalje od divizijskega štaba nisem
prišel, dasi sem napenjal vse sile, da
bi me poslali na bojišče. Če smo be-
žali, so me stražili kakor kakega princa.
In še nekaj je storila zame. Pisala je
mojim roditeljem brez moje vednosti.
Tolažila jih je, naj se ne boje za mojo
usodo, češ, da je zame dobro poskrb-
ljeno in da nikoli ne pridem v bojni
metez. Pisala jim je, da je trdno pre-
pričana, da se vrne njihov sin-edinec živ
in zdrav in da bo bedela nad menoj
kakor teta. Dolgo, ginljivo pismo jim
je pisala. Tudi v tem vidim dokaz, da
je bila plemenita duša. Roditelji so se
ji zahvalili za tolažbo. Pismo jih je po-
mirilo. To je bila njena zasluga. A to
se ne pozabi. Toda moji roditelji so si
predstavljali mojo pokroviteljico kot

priletno damo, ki se je iz usmiljenja
zavzela za njihovega sina, ker je bila
sama brez otrok. To sem zvedel od njih
na dopustu. Seveda sem previdno mol-
čal in tako niso vedeli, da se motijo.

Gospa Vanda mi je pisala dolga
pisma na bojišče. Z veseljem sem čital
njena duhovita ljubavna pisma.

Slednjič je bila svetovna vojna kon-
čana in vse se je vračalo v stari tir.
Lotil sem se nedovršenih študij. Po-
kroviteljica mi je čestitala k promociji
z Dunaja, kamor se je bila preselila z
možem. Ne vem, kako je zvedela, da
sem promoviral.

Dobil sem službo in čez dve leti sem
se zaljubil v lepo Moravanko. Trasi-
ral sem novo progo na Moravskem in
odšel za dva tedna v Luhačovice.
Pred sestankom z nevesto sem jo
mahal nekega dne po mestu. In koga,
mislite, da sem srečal? Svojo bivšo po-
kroviteljico. Pozdravil sem jo. Ni me
takoj spoznala. Šele čez nekaj časa se
mi je nasmešnila. Bila je še vedno le-
pa, toda nekateri znaki so pričali, da
kmalu leže jesen na njena lica in da
bujno razcvetela roža uvene. Morda je
bila nekoliko kriva tudi italijanska kri,
ki jo je imela po materi. Na vprašanje,
kako sem prišel v Luhačovice in dali
se morda lečim, nisem znal takoj od-
govoriti. Lagati nji, ki sem jo nekoč
ljubil in še vedno cenil, je bilo težko.

— Nevesto iščete ali pa pričakuje-
te, kaj ne? — je uganila vzrok moje
zadreg.

Nisem tajil.
— Ali ne boste hudi name? — sem
jo vprašal plašno. Imel sem občutek, da
sem se pregrešil in da jo moram pro-
siti oprostila.

— Kaj še, saj sem mnogo starejša,
nego vi in s tem je rečeno vse. Starejši

pokretu v prvi polovici preteklega stoletja
in o ruski cerkvi po revoluciji. V razgledu
po slovenskem svetu priobčuje podrobne
podatke o življenju v Jugoslaviji, Bolgar-
ski, Rusiji in Poljski ter poseben odstavek
o slovenski narodni manjšini v Italiji. Sledi
dolga vrsta drobniš notic o literaturi, če-
sopisih, gledališčih itd. Slovenski pregled
izhaja v Pragi v češkem jeziku in ga ure-
juje Adolf Černy s pomočjo članskega re-
dakcijskega odbora, v katerem se nahajajo
znane osebe dr. J. Fiala, dr. A. Frinta, dr.
V. Charvat, dr. E. Janoušek, dr. H. Ripka
in dr. J. Slavík.

»Zensky obzor«. Dvojna, 5.—6. števil-
ka te češkoslovaške ženske revije prinaša
več prvovrstnih beletrističnih kratkih del
in študij. Za njimi se razvrste drug za
drugim posamezni odstavki, ki razpravljajo
o najrazličnejših predmetih in problemih, ta-
ko narodnemu šolstvu, o literaturi, umet-
nosti sploh, godbi in gledališču, o social-
nih vprašanjih in o svetovnem ženskem
razvoju in o doseženih uspehih. Urejujeta
ga Jan Ziegler in njegova žena, in sicer
on kulturni in politični, ona pa umetnostni
in feministični del. Letno stane 28 Kč in se
naroča v Pragi, Kral. Vinohrady, Ripka
ul. 3.

**Ali ste se že naročili na
„PONEDELJEK“?**

mora biti tudi panjetnejši in mora pra-
vočasno resignirati. Vi ste še mladi in
imate pravico do burnega, vseh sladko-
sti polnega življenja, do rodbine...

— Saj vendar niste stari, — sem
ugovarjal. — Vaša lepota je nekaj po-
sebnega...

— Pustiva poklone, — me je preki-
nila smeje. Nisem več poročena. Loče-
na sem, toda žal, da je prišlo to pre-
pozno. Pa tudi tako si ni treba beliti
glave. Verjemite mi, da nisem ljubo-
sumna na vašo nevesto. Če boste sreč-
ni, se bom veselila vaše sreče.

Njena iskrenost in plemenitost me
je ganila.

— Moja nevesta bo vsak čas tu. Ali
bi jo vam smel predstaviti? — sem
vprašal. Ne vem, kako sem prišel do te
ideje.

— Obilo sreče želim obema, toda
seznaniti se z njo? Ne, tega nikar ne
zahtevajte od mene, dragi prijatelj. Ne
pozabite, da bi se mogla vaša nevesta
po nepotrebnem razburjati. Bolje bo,
če ji ostanejo sence preteklosti prikri-
te. Sicer pa, kaj bi tajila? Kljub vsemu
vidim v nji rivalinjo. Končno sem tudi
jaz samo ženska. Čez nekaj let me bo
ste razumeli. Vidite, da sem iskrena.

Iz ročne torbice je vzela vizitko.
— Usoda se rada igra s človekom.
Tu je moj naslov. Če boste kaj potre-
bovali, sem vam vedno na razpolago.
In še enkrat vam želim: Bodita oba
srečna!

Ko sem ji poljubil v slovo roko, mi
je bilo težko. Rad bi jo bil potolažil, pa
nisem našel primernih besed. Verje-
mite mi: Če bi bil prej vedel, da je lo-
čena, bi se bil poročil z njo ne glede
na razliko v starosti. To je zaslužila
njena dobrot in rahločutnost. Bila je
plemenita žena.

Josef Sach:

Pokroviteljica

— Ne, ni res, da se vse ženske osvo-
tijo svojim ljubčkom, ko spoznajo, da
se ohlajajo in da je vzrok druga žens-
ka, — je ugovarjal med pogovorom
moj prijatelj.

— Ali si poznal v svojem življenju
tako žensko? — sem ga vprašal rado-
vedno.

— Da. Še zdaj se je s hvaležnostjo
spominjam. Če hočete, vam povem to
storijo:

In pripovedoval je:
Seznanila sva se v nekem mestu,
kamor sem prišel začetkom svetovne
vojne kot enoletni prostovoljec. Pri
polku sem se takoj prve dni sprijaznil
s tovarišem, ki me je povabil na več-
erjo k svoji omoženi sestrični. Takoj
me je očarala njena lepota, njen raz-
posajeni smeh in skrivnostne črne oči.
Kmalu sem se oglašil drugič. Prijatelj
je povedal svoji sestrični, da znam
dobro igrati na klavir. Gospa Vanda
me je takoj prosila, naj kaj zaigram.
Zardel sem in zatrejval, da prijatelj
pretirava. Pozneje mi je priznala, da ji
je bila moja zadrega zelo všeč. Nisem
se pustil dolgo prositi, toda roke so se
mi tresle, ko sem sedel h klavirju.

Potem me je povabila brez bra-
tranca. Teh posetov sem bil neizrečeno
vesel. Ze sama misel, da bom sam v
družbi krasne ženske, mi je poglala
vso kri v glavo. Najbolj me je očaral
njen smeh. To ni bil smeh, s katerim
so ženske tako radodarne. Vsaj mene
je osrečila vedno z nekim posebnim
smehljajem. Vedno, kadar se mi je na-
smehnila, sta se ji pojavili na licih dve
srčkasti jamici, in zagledal sem med

rdelihi ustnicami dve vrsti krasnih
belih zob. In vedno, kadar me je po-
gledala, so se zaiskrile njene črne oči.

Nekoč sem igral na njeno željo tež-
ko skladbo, če se ne motim, Čajkov-
skega »Luno«. Sedela je kraj mene.
Naenkrat sem nehaj igrati. To je pre-
težko in preveč sem razburjen, sem se
hitel opravičevati. Saj ji nisem mogel
odkriti priznati, da mi je njena bliži-
na zmešala glavo.

— Ej, dečko, pa se vendar niste za-
ljubili v kako tukajšnjo lepoticco? —
je vprašala lokavo. — No, no, zdi se
mi, da nimate čiste vesti, — mi je po-
žugala z drobno ročico.

— Morda, — sem dejal in zardel do
ušes.

— Kar zaupajte mi svojo skrivnost,
— je dejala in se nagnila k meni.
— Mislite si, da sem vaša teta.

— Ne, tega ne morem, — sem jec-
ljal.

— No, no, kar povejte, nič se ne
sramujte, — mi je prigovarjala.

Meni se je pa zavrtelo v glavi in
tisti hip sem videl samo njen divni
obraz in njen dražestni smehljaj.
Strastno sem jo poljubil in smejoč
se ustna, in ko me je hotela vsa pre-
senečena pahnuti od sebe, sem objel
njeno glavo in začel strastno poljub-
ljati njene ustne, oči in čelo.

Slednjič se mi je izvilila iz rok.

— Divjak! — je dejala in mi požu-
gala. — Glej no, glej! Tako tiha voda.
Bila je sama doma in kmalu vsa se
še bolj zbližala. Njen mož, višji čast-
nik, je odpotoval po opravkih za več
dni.

Gospa Vanda je bila prva, ki sem
jo spoznal kot žensko-ljubico. Bila je
nežna in strastna ljubica. Hrepenela je

PERI-SA-BENZIT! PERI-SA-BENZIT! PERI-SA-BENZIT!

Kakšna muka! Zopet čiščenje oblek!

«Vrnili se je od dela z obleko polno mastnih in oljnatih madežev!..»

«Kaj se boste trudili! S krtačo in jedkimi kemikalijami kvarite samo blago in barve. Prepustite težko delo BenziT-Nadmilu!..»

Uporabljajte za omehčanje vode in namakanje perila TRI in za pranje BenziT-Nadmilo. Deset minut zvečer Vam prihrani dve uri na dan pranja. V BenziT-Nadmilu nahajajoči se BenziT vso nesnago temeljito razkroji in je za kožo, barve in tkanine brezpogojno neškodljivo.

BenziT-Nadmilo
Z dubl-efektom

BenziT-Nadmilo
TVORNICE ZLATOROG - MARIBOR

PERI-SA-BENZIT! PERI-SA-BENZIT! PERI-SA-BENZIT!

Strojepisni pouk
med posilnicami se vrši vsak dan od 6 - 9 ure zvečer. Začetek 13. avgusta. Vpisovanje 13 in 14 avgusta od 6 - 8 ure zvečer. Učna ura 4 Dm. Christof zavod. Dobrahranska 2. 7-1. 1358

Obleke
dobro ohranjene, po ceni na prodaj. Naslov pove oglasni oddelček «Slov. Naroda». 1444

G. Flux, Gosposka 4 I.
strokovna, čez 35 let obstoječa posredovalnica boljših služb išče nujno 3 vzgojiteljice, starejšo pestunjo, inteligentno, zmerno nemškega jezika, več perfektnih kuharic in sobaric, plača od 500 Din naprej, prvoravno plačilno hotel-sko natakario Ltd. 1439

Dijaka
sprejem v vestno oskrbo v centru mesta. Ponudbe pod šifro «Elektrika 4611» na Upravništvo «Slov. Naroda». 1440

Pianino
izboren, z zelo čistim tonom, se ugodno proda. Naslov v upravi «Slov. Naroda». 1434

Ogljeni (karbon) papir, indigo papir, barvne trakove, barvo za štampljke, paginirke in blagajne dobite vedno in najceneje pri **Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova 6 I** Telefon 2980

Naznanilo preselitve.
Modni atelje **M. ŠARC**
in Propaganda „Dečve“ se nahajata sedaj na **Miklošičevi cesti** (vhod Pražakova ul.), Palača Pokojninskega zavoda III. nadstr. Obratovati se prične začetkom septembra.

Lovske puške

Robert puške, browninge, pištole za straženje psov, samokrese, točnice, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetlani ogenj.

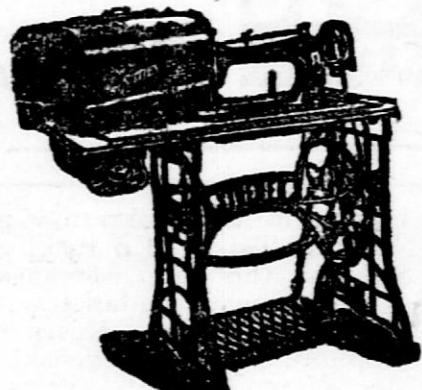
F. K. Kaiser,
puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Za dom!
za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER
šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entla (obliža), veze (šuka), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezanje in ravno tako hitro napet za navadno šivanje. — Polog vseh prednosti, ki jih zavzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in ogledite si to vrednost pri **Lud. Baraga,**
Ljubljana, Šelenburgova 6. I.

Za krojače! NOVA VELIKA Za krojače
Knjiga krojaštva
za samouke o prirojanju moških oblačil
A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7
Zahtevajte opis knjige!

Makulturni papir
kg à Din 4'—
prodaja uprava „Slov. Naroda.“

Mag. št. 28.277-ref. VI. 144

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje oddajo **kamnoseških, ključavničarskih, elektroinstacijskih in steklarskih del** pri zgradbi nove mestne stanovanjske hiše na Poljanah. Potrebni pripomočki za vlaganje ponudb se dobe pri mestnem gradbenem uradu, Solški drevored 2/II. Ponudbe je vložiti pri gori imenovanem uradu do dne 17. avgusta 1928 do 11. ure dopoldne.

Mestni magistrat v Ljubljani
dne 10. avgusta 1928.

Mag. št. 10680/28 - ref. IX. 142

Razglas.

Mestna občina ljubljanska razpisuje oddajo **zidarskih in ključavničarskih del** za napravo ograje na Erjavčevi cesti ob hiši št. 15. Oferte je treba vložiti do 11. ure dne 17. avgusta v mestnem gradbenem uradu, Solški drevored 2/II., kjer se tudi dobijo med uradnimi urami na vpogled potrebni razpisni pripomočki.

Mestni magistrat v Ljubljani
dne 10. avgusta 1928.

Znamke
večja množina, takoj na prodaj. — Dopise pod „Znamke“ na upravo „Slov. Naroda“. 1425

Frizerko
resno, perfektno moč, sposobno za voditeljico, iščem. Plača po dogovoru. Ponudbe na salon F. Dučić, Slavonka Požega. 1437

Trgovski pomočnik
išče nameščenja. Nastopi lahko takoj. Cenjene ponudbe na upravo „Slov. Naroda“ pod „Služba 1424“.

Prodaj ali zamenjam
zemljiško posestvo v Celju, Slovenija, za stanovanje prosta vila s 5 sobami, kopel, plin, električna luč, parketirano, velik vrt (4500 m²), garaža in delavniško postopje, vrednost 350.000 Din, sedanj čisti letni donos 30.000 Din za zemljiško posestvo ali hipoteko v Avstriji. Posreduje pooblaščenca realiteta prometna pisarna Heinrich Scanzetti, Graz, Girardgasse 8. 1429

Mlad gospod
zmožen tudi nemškega jezika išče službo inkasanta ali sluge. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod „Poštene“. 1152

Prodajalka
izurjena v mešani trgovini, išče službo, evn. gre tudi za blaginščarko. Dopise na upravo lista pod „Dežela“/1173.

Maline
kupi vsako množino
„**ALKO**“
družba z o. z.
Ljubljana-Kolizej

Čudovito nizke cene
Izbira velika. — DVOKOLESA nova od Din 1000 — naprej. ŠIVALNI STROJI od Din 1400. — naprej. OTROŠKI VOZICKI od Din 240 — MOTORJI prav po ceni. — Pred nakupom si ogledite zalogo. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco — pri „TRIBUNA“ F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 126L

telefon **Ivan Zakotnik** telefon 379
mestni tesarski mojster.
— — — LJUBLJANA, Dunajska cesta 46 — — —
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrišja za palače, hiše vile, tovarne, cerkve in zvonike — Stropi, razna tla, stopnice, ledence, paviljoni, verande, lesene ograje itd. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
PARNA ŽAGA. 16 L TOVARNA FURNIRJA

Inserirajte v Slov. Narod!

Mali oglasi v „Slovenskem Narodu“ so popoldne najbolj čitana, najcenejša in najuspešnejša posredovalnica za službe, prodaje, nakup, nepremičnine, lokale, stanovanja, priporočila, kapitala itd. itd. V SVOJO LASTNO KORIST NAJ SE JIH VSAKDO POSLUŽUJE. KER MORAJO IMETI NAJBOLJŠI USPESI!

Uprava, Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5

ZAHVALA

Za številne izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli o priliki prerane izgube naše dobre soproge, mamice, stare mamice, tete in tašče, gospe

MARIJE RADOVAN
soproge čevljarkega mojstra,

in za poklonjeno krasno cvetje in vence se vsem najiskrenejše zahvaljujemo

Posebno zahvalo pa smo dolžni vsem prijateljem in znancem, ki so blagopokojnico v tako častnem številu spremili na njeno poslednji poti. Vsem in vsakemu naša ponovna globoka zahvala. 1441

V LJUBLJANI, dne 10. avgusta 1928.
Žalujoči ostali.

Naznanilo otvoritve trgovine.

Genjenemu občinstvu vlijudno naznanjam da otvorim dne 6. t. m. v novi palači Pokojninskega zavoda, Miklošičeva cesta 32. moderno opr. mljeno

trgovino
z delikatesnim, specerijskim in kolonijalnim blagom

Skrbel bom, da bo v zalogi vedno sveže in dobro blago po konkurenčnih cenah in solidna postrežba.

Na željo dostavljam tudi na dom, potujočemu občinstvu pa tudi na kolodvor.

Za obilen obisk se najvlijudneje priporočam

F. R. Kovačič.

2 leti kredita!
VSEH VRST
mizarski in kolarski stroji
posamezni in univerzalni z vgrajenimi motorji ali brez njih

Polnojiaremniki
Welker Werke I. Wachstein, Wien X/II,
LAXENBURGERSTRASSE 12

Mnogim še ni znano.
da želodčne in črevesne bolezni, glavobol, nervozo, po manjkanje spanja, slab tek, zlato žilo povzroča slaba prebava, katero najučinkovitejše odpravi znani eliksir „FIGOL“. Prepičate se tudi vi, da preizkušena zdravilna specialiteta „FIGOL“ eliksir uredi prebavo in vam vrne zdravje „FIGOL“ izdeluje in razpošilja po pošti proti povzetju — navodili uporabe lekarne

DR. Z. SEMELIC, DUBROVNIK 2

Prekusna steklenica z omotom in poštino 40.— Din. Originalni zabojček s 3 steklenicami 105 Din, z 8 steklenicami pa 245 Din.

Številne zahvalnice o uspešnem delovanju „Figola“ dospevajo dnevno.

Dunajski velesejem
(Wienermesse)
2. — 8. SEPTEMBER 1928
(v rotundi do 9. septembra).

POSEBNE PRIREDITVE:
Tehnične novosti in iznajdbe. — Mednarodna pristanjska razstava. — Reklamna razstava — Dunajski modni salon za kožuhovino. — Razstava živil in naslad. — Vzorčna razstava poljedelstva in gozdarstva.

PRVI AVSTRIJSKI ŽIVINJSKI SEJEM
(4. — 6. septembra 1928)
Razstava plemenske živine. — Razstava klavne živine. — Razstava konj.

Brez vizuma! S sejensko izkaznico in potnim listom prost prehod čez avstrijsko mejo. Ogrski prehodni vizum se dobi proti predložitvi sejenskih izkaznic na mej.

Znatno znižane voznine na vseh jugoslovenskih, avstrijskih in ogrskih železnicah, na Donavi, Jadranskem morju in zračnih progah. — Pojasnila vseh vrst, kakor tudi sejenske izkaznice (po 40 Din) se dobe pri

WIENER MESSF. — A. G.
WIEN VII.
kakor tudi — dokler traja lipski jesenski sejem — pri informacijski pisarni v Leipzigu, Österr., Messhaus, in vseh častnih zastopništvih:

v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Turjaški trg št. 4.
v Ljubljani: Zveza za tujski promet za Slovenijo, Aleksandrova 8.
v Ljubljani: Josip Zidar, Dunajska cesta 31.